

**พัฒนาการการศึกษาที่จัดโดยคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ต
ในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ พ.ศ. 2521 - 2537**

ในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2537 สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้รัฐต้องทำการปฏิรูปการศึกษาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในสังคมที่ต้องการพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ กล่าวคือ การจัดการศึกษาในช่วงนี้ รัฐมุ่งให้สถาบันการศึกษาผลิตเยาวชนที่เป็นคนคิดเป็น ทำเป็น มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง เป็นคนดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

จากการปฏิรูปการศึกษาของรัฐในครั้งนี้ส่งผลกระทบให้คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตต้องทำการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะไปในแนวใหม่ตามนโยบายของรัฐ ซึ่งผู้วิจัยจะพิจารณาการพัฒนาการศึกษาของคณะในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ พ.ศ. 2521-2537 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การก่อตั้งโรงเรียน

ปรัชญาการศึกษา

วัตถุประสงค์ นโยบาย

หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล

ผู้บริหาร ครู นักเรียน

ผู้สำเร็จการศึกษา ศิษย์เก่า

สมาคมศิษย์ สมาคมผู้ปกครองและครู

ปัญหา อุปสรรค

บริบททางการศึกษาที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของคณะภคินี

เซนต์ปอลเดอชาร์ต

อันจะช่วยให้เข้าใจและมองเห็นภาพการพัฒนาการศึกษาที่จัดโดยคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตชัดเจนยิ่งขึ้น

การก่อตั้งโรงเรียน

ในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2537 โรงเรียนที่คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ก่อตั้งขึ้นใหม่มี 3 แห่ง ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 รายชื่อโรงเรียน ปี พ.ศ. ที่ก่อตั้ง ระดับชั้นที่เปิดและที่ตั้ง

โรงเรียน	ปีที่ก่อตั้ง	ระดับที่เปิด	ที่ตั้ง(จังหวัด)
1. เซนต์โยเซฟเกาะสมุย	2522	อ.1 - ม.3	สุราษฎร์ธานี
2. เซนต์ปอลหนองคาย	2526	อ.1 - ม.3	หนองคาย
3. เซนต์โยเซฟเพชรบุรี	2532	อ.1 - ม.3	เพชรบุรี

ที่มา : คัดแปลงจากตารางที่ 1 ในสถิติการศึกษาคณะเซนต์ปอลเดอชาร์ตรแห่งประเทศไทย หน้า 1¹

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ทั้ง 3 โรงอยู่ต่างจังหวัดทั้งสิ้น และระดับที่เปิดสอน คือ ตั้งแต่อนุบาล 1 ถึง มัธยมศึกษาตอนต้น

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยมีแนวคิดว่าในช่วง พ.ศ. 2521-2537 โรงเรียนของคณะที่เปิดใหม่ยิ่งขยายไปยังจังหวัดที่ห่างไกล อาทิเช่น ที่เกาะสมุยและที่หนองคาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความต้องการของท้องถิ่นที่ตรงกับจิตตารมณ์ของคณะในอันที่จะช่วยให้คนในชนบทที่ห่างไกลความเจริญได้มีโอกาสเรียนรู้ตามกำลังความสามารถอย่างน้อยจบการศึกษาภาคบังคับ

จากคำบอกเล่าของเซอร์กราเซีย อธิการิณีโรงเรียนเซนต์โยเซฟเกาะสมุยว่า “ ... ตั้งแต่เริ่มเปิดโรงเรียนเซนต์โยเซฟเกาะสมุย ผู้ปกครองสนใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของเรามาก เป็นความตื่นเต้นของชาวเกาะสมุยที่ มาเซอร์ของเราไปเปิดโรงเรียนที่ในเกาะของเขา ... ”² ซึ่งตรงกับคำบอกเล่าของ

¹ สถิติการศึกษาคณะเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ประจำปีการศึกษา 2535, (ม.ป.ท., 2535), หน้า 1.

² สัมภาษณ์, เซอร์กราเซีย, อธิการิณีโรงเรียนเซนต์โยเซฟเกาะสมุย, 10 กุมภาพันธ์ 2538.

เซอร์เทโอฟาน อธิการิณีและครูใหญ่โรงเรียนเซนต์ปอลหนองคายว่า “ เมื่อโรงเรียนเซนต์ปอลหนองคายเปิดใหม่ ๆ เมื่อปี พ.ศ. 2526 ชาวหมู่บ้านหนองคายตื่นตื่นยินดีมาก ต่างรีบพาบุตรหลานมาฝากเรียนในโรงเรียนของเรามากมาย ... พวกชาวบ้านให้ความนิยมในคณะเซอร์ของเรา ... ”³

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า ไม่ว่าจะคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร จะไปเปิดโรงเรียนที่ไหนผู้ปกครองให้ความสนใจนำบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนของคณะซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

ตารางที่ 7 รายชื่อโรงเรียน ปี พ.ศ. ที่คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรเข้าบริหารงาน สังฆมณฑล ระดับที่เปิดสอน และที่ตั้ง

โรงเรียน	ปี พ.ศ.	สังฆมณฑล	ระดับที่เปิด	ที่ตั้ง (จังหวัด)
1. รุ่งอรุณวิทยา	2521	นครราชสีมา	อ.1 - ม.3	นครราชสีมา
2. โยนออฟอาร์คพาณิชยการ	2526	กรุงเทพฯ	ปวช.1-3,ปวส. 1-3	กรุงเทพฯ
3. พระมารดานิจจานุเคราะห์	2528	กรุงเทพฯ	อ.1 - ม.6	กรุงเทพฯ
4. วิริยพานิชย์	2530	กรุงเทพฯ	การศึกษานอก 1-3	กรุงเทพฯ
5. ศีลวี	2532	เชียงใหม่	ป.1 - ป.6	เชียงใหม่
6. สันติวิทยา	2533	เชียงใหม่	อ.1 - ม.3	เชียงใหม่
7. ดรุณาลัย	2533	สุราษฎร์ธานี	อ.1 - ป.6	ตรัง
8. วิริยาลัย	2534	กรุงเทพฯ	อ.1 - ม.6	กรุงเทพฯ

ที่มา : ดัดแปลงจากตารางที่ 23 ในสถิติการศึกษาคณะเซนต์ปอลเดอชาร์ตรแห่งประเทศไทย หน้า 40⁴

³ สัมภาษณ์, เซอร์เทโอฟาน อธิการิณีและครูใหญ่โรงเรียนเซนต์ปอลหนองคาย, 15 ตุลาคม 2537.

⁴ สถิติการศึกษาคณะเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ประจำปีการศึกษา 2535, หน้า 40.

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนของสังฆมณฑลที่มอบหมายให้คณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตรช่วยดูแลงานด้านการศึกษาเป็นโรงเรียนสายสามัญศึกษา 6 โรงเรียน และโรงเรียนอาชีวศึกษา 1 โรงเรียน ในขณะที่เดียวกันยังมีการศึกษานอกระบบอีก 1 โรงเรียน โดยโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวเป็นโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 4 โรงเรียน และสังกัดสังฆมณฑลต่างจังหวัด 4 โรงเรียน นอกจากนี้ในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ ทำให้โรงเรียนเอกชนหลายโรงต้องเลิกกิจการ ซึ่งคณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตรก็ได้รับโอนกิจการการจัดการศึกษาจากโรงเรียนของสังฆมณฑลที่ไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ไว้ 2 โรงเรียน คือ

ปี พ.ศ. 2531 รับโอนกรรมสิทธิ์โรงเรียนโรซารีโอ จังหวัดหนองคาย

ปี พ.ศ. 2537 รับโอนกรรมสิทธิ์โรงเรียนเซนต์ยอแซฟท่าแร่ จังหวัดสกลนคร

จากหลักฐานข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการก่อตั้งโรงเรียนของคณะในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2537 มีเพียง 3 โรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่ในต่างจังหวัดทั้ง 3 โรงเรียนและโรงเรียนอีก 2 โรงเรียนที่ทางคณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตรรับโอนกิจการก็ตั้งอยู่ในต่างจังหวัดเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอซาร์ตร ที่มุ่งเน้นการขยายการศึกษาออกไปสู่ต่างจังหวัดหรือในถิ่นทุรกันดารเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่มีโอกาสเข้ามาศึกษาในตัวเมือง ในขณะที่เดียวกันจะเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนของสังฆมณฑลมีความเชื่อถือในความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาของคณะจึงได้มอบหมายให้คณะภคินีช่วยดูแล และบริหารงานด้านการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑล

นอกจากนี้ จากตารางที่ 6 ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า คณะได้เปิดโรงเรียนของคณะขึ้น 3 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาสู่ชนบทที่อยู่ห่างไกล ซึ่งคณะได้ดำเนินกิจการนี้เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของผู้ก่อตั้งคณะ ในอันที่จะช่วยให้เด็ก ๆ ในชนบทได้เรียนรู้หนังสือ

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งของการดำเนินกิจการของคณะในช่วงนี้ คือคณะได้รับมอบให้ดูแลรับผิดชอบโรงเรียนของสังฆมณฑล ซึ่งโรงเรียนที่รับมอบมีทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และอาชีวศึกษา ซึ่งคณะภคินีก็พร้อมที่จะรับและดำเนินการศึกษาในทุกรูปแบบหากเป็นความประสงค์ของพระคุณเจ้าประจำสังฆมณฑล ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงจิตตารมณ์ในการดำเนินงานของคณะตามที่ได้กล่าวไว้ในคำรับคู่ชีวิตและระเบียบข้อบังคับว่า

... กิจการต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว หรือจะตั้งขึ้นใหม่ ควรมีขึ้น เพื่อรับใช้
มนุษย์ตามกาลสมัย ในเวลาเดียวกัน ควรพิจารณาถึงการเรียกร้อง
ด่วนของงานแพร่พระวรสาร และความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ...⁵

อนึ่งในการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรในช่วงนี้
ผู้วิจัยขอนำเสนอจุดเด่นของคณะที่สอดคล้องกับจิตตารมณ์ดั้งเดิมในการจัดการ
ศึกษาคือที่โรงเรียนศีลรวี จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนสันติวิทยา จังหวัดเชียงราย
นอกจากการรับเด็กในชุมชนใกล้เคียงเข้าเรียนในโรงเรียนตามปกติแล้ว คณะยังรับ
เด็ก ๆ ชาวไทยภูเขาที่อยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงรายที่มีความสามารถจะ
เรียนได้เข้าเรียนในโรงเรียนทั้งสอง โดยการรับเด็กเหล่านี้มาพักประจำกับคณะภคินี
ที่โรงเรียน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และเมื่อเด็กเหล่านี้เรียนจบชั้นสูง
สุดของโรงเรียนคณะภคินีก็จะส่งให้เรียนต่อในโรงเรียนของรัฐบาล โดยยังพักอยู่ที่
โรงเรียนของคณะภคินี ซึ่งคณะจะรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งหมด และเมื่อเรียนจบ
แล้วเด็กเหล่านี้จะกลับไปเป็นครูสอนในหมู่บ้านของเขาเอง และช่วยพัฒนาหมู่บ้าน
ให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านได้รับการศึกษาเบื้องต้น จากคำบอกเล่าของเซอร์อ็องเจลิน
อธิการิณีและครูใหญ่โรงเรียนศีลรวี กล่าวว่า

... เด็กชาวไทยภูเขา รวมทั้งเด็กตกเขี้ยวด้วย ที่พักอยู่กับเราเวลานี้
ก็มีทั้งหมดเกือบ 200 คน มาเซอร์จะดูแลทุกอย่าง ตั้งแต่การกิน
การอยู่ เสื้อผ้า เด็ก ๆ จะพักอยู่กับเราหมด ถึงเวลาก็จะไปเรียนใน
โรงเรียน เย็น ๆ ก็จะกลับมาพักในศูนย์ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นทาง
คณะภคินีที่สนับสนุนให้หมด โดยผ่านทางความร่วมมือของโรงเรียน
ต่าง ๆ ในเครือคอนแวนต์ ...⁶

จากคำบอกเล่าดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการจัดการศึกษา
ของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรที่จะให้การศึกษาในสังคม โดยปรับคนให้เข้ากับ
สภาพของสังคมตามตำรับคู้ชีวิตและระเบียบข้อบังคับที่ว่า

⁵ ภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร, ตำรับคู้ชีวิตและระเบียบข้อบังคับ
(กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2531), หน้า 79.

⁶ สัมภาษณ์, เซอร์อ็องเจลิน, อธิการิณีและครูใหญ่โรงเรียนศีลรวี,
15 พฤศจิกายน 2537.

... ภาคนีเซนต์ปอลแต่ละคนปรับตัวให้เข้ากับแหล่งที่ตนดำรงชีวิตอยู่ พยายามสนับสนุนให้แต่ละคนได้รับสิ่งที่ดีที่สุด ภาคนีมีความคิด ฉลาดเฉลียวในการแสวงหาวิธีที่จะให้การศึกษาให้ดีกว่าเดิม ภาคนี เป็นกังวลในการสนับสนุนคำจูงผู้ที่ถูกทอดทิ้ง ...⁷

ส่วนโรงเรียนที่ทางคณะก่อตั้งขึ้นในระยะแรก และช่วงปี พ.ศ. 2476 - พ.ศ. 2520 ก็จะมีการพัฒนา ปรับปรุง และขยายอาคารเรียน อาคารประกอบการ ให้อยู่ในสภาพที่ร่มรื่นน่าอยู่ แข็งแรง ทันสมัย และมีประโยชน์ใช้สอยที่คุ้มค่า ซึ่งจะ ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังคำกล่าว ของสุดา (สุคนธ์สาร) อยู่คงดี เรื่องจากวันนั้น.....ถึงวันนี้ ที่ว่า

... การกลับมาพบ “ เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ” ในวันนี้ คือ “ เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ” ปัจจุบันซึ่งเปลี่ยนรูปร่างจากบ้านเดิม ของข้าพเจ้าจนจำแทบไม่ได้... ความรู้สึกแรกที่เห็นก็คือความเสียดาย... แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีความรู้สึกว่า “ เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ” วันนี้มีรูปทรงแข็งแรง ทันสมัย มีห้องเรียนมากมาย นอกเหนือไปจาก ความสวยงาม คือ การใช้ประโยชน์ เมื่อใช้ประโยชน์ได้มากกว่าหลาย ด้าน ความดีเด่นของอาคารปัจจุบันจึงอยู่ที่จุดนี้ ...⁸

ซึ่งก็สอดคล้องกับคำกล่าวของนพมาศ อานามนารถ ศิษย์เก่าโรงเรียน ขางตาครั้สคอนแวนท์ว่า “... โรงเรียนขางตาครั้สคอนแวนท์เปลี่ยนไปมาก มีการ สร้างตึกใหม่แทนตึกเก่า มีห้องวิชาการ ห้องประชุม ห้องสมุด ฯลฯ ที่เป็นสัดส่วนเอื้อ ต่อการเรียนเรียนการสอน ...”⁹

จากหลักฐานดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า คณะภาคนีเซนต์ปอลเดอซาร์ตรมีการ พัฒนาปรับปรุงโรงเรียนที่ก่อตั้งแล้วให้อยู่ในสภาพที่ทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงและ ความต้องการของสังคม

⁷ ภาคนีเซนต์ปอลเดอซาร์ตร, ตำรับคู่มือชีวิตและระเบียบข้อบังคับ หน้า 15-16.

⁸ สุดา อยู่คงดี “ จากวันนั้น ... ถึงวันนี้ ศิษย์เก่ารุ่นปี 2483 ” ใน 60 ปี โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ (กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์, 2529), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

⁹ สัมภาษณ์ นพมาศ อานามนารถ, 22 มีนาคม 2538.

ปรัชญาการศึกษา

ปรัชญาการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรในช่วงนี้ได้มีการพัฒนา เป็นลำดับ ในช่วงปี พ.ศ. 2521-2533 การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของคณะยังคงยึดจิตตารมณ์ที่คณะเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรก แต่ยังไม่มีการเผยแพร่ให้ครูที่เป็นฆราวาสทราบทุกคน จนถึงปีพ.ศ. 2529 นางสาวสุณาภรณ์ ศิวะบวร เข้ามารับตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ได้เห็นว่า โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนบางแห่งมีการติดปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนให้ปรากฏแก่สาธารณชน ในปี พ.ศ. 2530 จึงได้มอบหมายให้นางสาวศศิธรณ ชัยผดุง อาจารย์สอนภาษาไทยของโรงเรียนไปช่วยเรียบเรียงคำขวัญซึ่งจะใช้เป็นปรัชญาการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยให้สอดคล้องกับจิตตารมณ์ของคณะ ซึ่งคำขวัญที่ได้รับการพิจารณา คือ “ศึกษาดี มีวินัย ใจเมตตา ใฝ่หาคุณธรรม เลิศล้ำการงาน” ซึ่งต่อมาคำขวัญดังกล่าวได้กลายเป็นคำขวัญประจำของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร¹⁰

ในปี พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายใหม่ เพื่อให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคม ประกอบกับทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีนโยบายจะเปลี่ยนระบบการรับรองคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนจากการรับรองวิทยฐานะเป็นการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชนแทน ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนเอกชนมีการตื่นตัวที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวในปี พ.ศ. 2534 ผู้บริหารของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรจึงได้นำจิตตารมณ์ของคณะมาปรับปรุง และแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมใหม่พร้อมประกาศใช้เป็นปรัชญาของคณะเป็นครั้งแรก และปรัชญาการศึกษาของคณะดังกล่าวมีใจความดังนี้

¹⁰ สัมภาษณ์, จิตรา นุ่มหันทน์, 28 มีนาคม 2538.

“ การศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร คือการให้ผู้เรียน รู้จัก และเข้าถึงสัจธรรมอันสูงสุดแห่งความเป็นมนุษย์ ด้วยการดำเนิน ชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย สุภาพเรียบร้อย และเปี่ยมด้วยเมตตาธรรม มีเจตนาแน่วแน่ที่จะศึกษาศาสตร์และศิลป์แขนงต่าง ๆ และประกอบ หน้าที่การงานซึ่งตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งเรียนรู้ ที่จะรักษาสุขภาพพลานามัยของตน เพื่อให้ร่างกายและจิตใจอยู่ในสภาวะ ที่จะประพฤติ และปฏิบัติภารกิจให้ลุล่วงไปด้วยดี ”¹¹

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกำหนดปรัชญาการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ตรในครั้งนี้ก็คงมีพื้นฐานเดิมจากจิตตารมณ์ของผู้ก่อตั้งคณะคือ “เมตตาธรรม ชื่อสัตย์ ราบเรียบ การงาน” และพัฒนามาจากการกำหนดให้ในช่วงปี พ.ศ. 2519 แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาจากปรัชญาแล้วจะพบว่า ต้องการให้ผู้เรียนได้เข้าถึง สัจธรรมอันสูงสุดของมนุษย์ เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย สุภาพเรียบร้อย ประกอบด้วย เมตตาธรรม และสามารถประกอบหน้าที่การงาน และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่าง มีความสุข

จากหลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของปรัชญาการศึกษา ที่ เป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของคณะภคินีร่วมกัน พร้อมกับมีการเผยแพร่ ให้บุคคลภายนอกทราบ ในอันจะช่วยให้มองเห็นแนวทางการจัดการศึกษาของคณะ ชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ นโยบาย

ในช่วงที่มีการปรับปรุงและแก้ไขปรัชญาการศึกษาของคณะ ทางคณะภคินี เซนต์ปอลเดอชาร์ตรก็ได้มีการพิจารณาแก้ไขวัตถุประสงค์ และนโยบายทางการ ศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาอีกครั้ง เพื่อที่จะให้โรงเรียนในเครือยึดเป็น เป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยวัตถุประสงค์ และนโยบายการศึกษา ที่กำหนดขึ้นมีใจความดังนี้

¹¹ จิตตารมณ์การศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2534), หน้า 13.

วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร

โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ คือ

1. เพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นที่ศรัทธาในศาสนา และยึดมั่นในหลักธรรม มีจิตตารมณ์แห่งพระวรสารเพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม มีค่านิยมที่ถูกต้อง มีความเข้าใจ และซาบซึ้งในคุณค่าของวัฒนธรรม
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักดำเนินชีวิตในโลกแห่งความจริง ยอมรับตนเอง และยอมรับผู้อื่น ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย มีวินัย
3. เพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนมุ่งมั่นที่จะประกอบสัมมาอาชีพ รักการทำงาน ขยันขันแข็ง รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อสร้างนักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม รู้จักการแบ่งปันให้ผู้อื่นด้วยความรักและความเสียสละ
5. เพื่อสร้างนักเรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและดำรงชีพในอนาคต
6. เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นผู้มีพลานามัยที่สมบูรณ์¹²

นโยบายการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร

เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ข้างต้น โรงเรียนมีนโยบายที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การศึกษาของเซนต์ปอลเดอชาร์ตรต้องเป็นการศึกษาเพื่อคุณภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนศรัทธาในศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถคิดแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี มีสติเหตุผล และความสุ่มรอบคอบ รักและซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม และมรดกของชาติ
2. การศึกษาเน้นให้ผู้เรียนรู้จักตัวของตัวเอง รู้จักเข้าใจผู้อื่น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัย มีความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความเห็นอกเห็นใจและพยายามช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม และพร้อมที่จะร่วมมือในกิจกรรมทั้งทางด้านการศึกษา และด้านอื่น ๆ อันจะอำนวยประโยชน์แก่ปวงชน

¹² จิตตารมณ์การศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร,

3. การศึกษาต้องเป็นการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเองและดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข เป็นพลเมืองดีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นผู้ที่มีความมรรยาธ ขยันหมั่นเพียร อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพสุจริต

4. การศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรักและความกตัญญูต่อสถาบันของตน สามารถฝึกกำลังรับผิดชอบร่วมกับผู้อื่น รู้จักปรับตัว เรียนรู้ที่จะเป็นผู้ให้และผู้เสียสละ เพื่อความเจริญของส่วนรวม

5. การศึกษา เน้นการฝึกสังเกต พิจารณา ใฝ่หาความรู้ และค้นคว้าหาเหตุผลส่งเสริมด้านจินตนาการ การเสริมสร้างปัญญาความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาประเทศและการรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม

6. การศึกษา ต้องช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเกี่ยวกับโภชนาการ การกีฬา การออกกำลังกาย การพักผ่อน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีสุขนิสัยที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของส่วนตัวและส่วนรวม¹³

จากหลักฐานข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเคอซาร์ตที่มุ่งจะผลิตเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ใฝ่รู้ มีคุณธรรม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง ซึ่งก็คือ เป้าหมายการจัดการศึกษาของคณะที่มุ่งสร้างเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณภาพ และเป็นคนดีของสังคม

จากการพัฒนาการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายทางการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเคอซาร์ตรุ่นใหม่ในช่วงนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเนื่องจากความก้าวหน้าของสังคมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และนโยบายทางการศึกษาของคณะให้ทันต่อสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาจากวัตถุประสงค์และนโยบายในข้อ 1 จะพบว่าคณะภคินียังเน้นคุณธรรม จริยธรรมเป็นอันดับแรกในการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายทางการศึกษา ทั้งนี้เพราะคณะภคินีได้รับการปลูกฝังให้ระลึกอยู่เสมอว่าในการให้การศึกษแก่เด็ก ๆ และเยาวชนนั้น “คุณธรรมต้องนำวิชาการ”

¹³ จิตตารมณการศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอลเคอซาร์ต, หน้า 15-16.

หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล

ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520 ถึงปัจจุบัน การจัดการศึกษาของรัฐคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก กล่าวคือ ต้องการให้เยาวชนของชาติสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเอง และมีจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นใน ปี พ.ศ. 2520 รัฐได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นผลให้มีการเปลี่ยนระบบการศึกษาจาก 7 : 3 : 2 เป็น 6 : 3 : 3 และมีการเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ให้เข้ากับระบบการศึกษา¹⁴ ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาของรัฐครั้งนี้ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการต้องทำการปรับเนื้อหาในหลักสูตรใหม่ เพื่อให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอซาร์ตอร์ ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา

หลักสูตรในระดับก่อนประถมศึกษารัฐเน้นการเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนวัยประถมศึกษา ไม่มีการกำหนดหลักสูตร โรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรรายวิชาที่จะสอนและสอบนักเรียนเอง โดยเน้นสามวิชาหลักคือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเลขคณิตในช่วงเช้า ส่วนช่วงบ่ายจะเรียนวิชาขับร้อง นาฏศิลป์ วาดเขียน พลศึกษา เนื้อหาวิชาที่สอนในวิชาหลักสอนเขียน อ่านประสมคำและสอนนับเลข บวกลบเลขไม่เกิน 3 หลัก

แต่หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการสร้างแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนขึ้น โดยให้โรงเรียนอนุบาลยึดเป็นแนวในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนก็รับหลักการมาดำเนินการ ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองที่อยากให้บุตรหลานสามารถอ่านออกเขียนได้ไม่พอใจทางโรงเรียนจึงต้องปรับแนวการสอนอีกครั้งโดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาล และนโยบายการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล

¹⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, “สมัยที่สามการขยายโอกาสทางการศึกษา (พ.ศ.2120 - 2535)” ใน 100 ปี กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2535), หน้า 153.

การประเมินผล

มีการประเมินผลภาคเรียนละ 2 ครั้ง โดยครูผู้สอนออกข้อสอบส่งให้ครูฝ่ายวิชาการพิจารณาปรับปรุงข้อสอบที่ออกให้เหมาะสมกับวัยก่อนส่งพิมพ์ และก่อนจะทำการประเมินผลทางโรงเรียนจะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เพื่อช่วยทบทวนเนื้อหาวิชาที่เรียนให้บุตรหลาน ต่อมาทางคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรและครูเห็นว่านักเรียนเครียดมากจากการกดดันของผู้ปกครอง จึงลดการสอบเหลือภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนการสอบเก็บคะแนนจะไม่แจ้งให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบ แต่จะพานักเรียนไปสอบที่ละห้อง โดยนักเรียนไม่รู้ว่าเป็นการสอบซึ่งช่วยลดความเครียดได้เป็นอย่างดี

ระดับประถมศึกษา

รัฐได้กำหนดเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 5 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มทักษะ ประกอบด้วยภาษาไทย และคณิตศาสตร์
2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิต และสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย
4. กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ
5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ประกอบด้วยภาษาอังกฤษและวิชาชีพ¹⁵

รัฐกำหนดให้นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 เรียนเพียง 4 กลุ่มวิชาแรก ส่วนกลุ่มที่ 5 ให้กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 และจากการบอกเล่าของนฤดี จารุยาวงศ์ ครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ที่เล่าว่า

¹⁵ กระทรวงศึกษาธิการ, “สมัยที่สาม การขยายโอกาสทางการศึกษา (พ.ศ. 2520 - 2535) ใน 100 กระทรวงศึกษาธิการ หน้า 154.

... ช่วงที่มีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ทางโรงเรียนได้สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการที่กระทรวงศึกษาธิการจะให้โรงเรียนเริ่มสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้ปกครองไม่เห็นด้วย เนื่องจากการเรียนภาษาควรฝึกตั้งแต่เยาว์วัย¹⁶

ดังนั้นหลักสูตรประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตรจึงต้องบรรจุวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาหลักตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 รัฐเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการเรียนภาษาที่สอง จึงไม่บังคับให้ต้องเริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สำหรับการจัดหลักสูตรระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คณะยังคงต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบาย และหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ อย่างไรก็ตามความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองก็เป็นส่วนหนึ่งที่คณะพึงรับฟัง เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพของสังคมหรือชุมชนที่โรงเรียนสังกัดอยู่ แต่ผู้วิจัยของเสนอประเด็นหลักสำคัญที่ว่า ไม่ว่าหลักสูตรระดับไหน จุดยืนของคณะคือการบรรจุการสอนคุณธรรมจริยธรรมลงไปด้วยเสมอ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เป็นหลักสูตรที่มีหลักการจุดหมายสอดคล้องและต่อเนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษา รัฐได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรใหม่ซึ่งมีทั้งวิชาบังคับ และวิชาเลือก เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตามความสนใจ และเปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถจัดแผนการเรียนให้จบในตัวเองหรือให้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ¹⁷

¹⁶ สัมภาษณ์, นฤดี จารุยาวงศ์, 15 พฤศจิกายน 2537.

¹⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, “คำนำ” ใน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525), หน้า ก.

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เป็นหลักสูตรที่มีหลักการ จุดมุ่งหมายสอดคล้องและต่อเนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตรที่จบในตัวเองเช่นเดียวกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่มุ่งเน้นการเรียนรู้กลุ่มวิชาที่ผู้เรียนประสงค์ จะใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพโดยตรง และยังเป็นพื้นฐานสำหรับการหาความรู้เพิ่มเติม ศึกษาต่อในระดับสูง โดยคำนึงถึงความรู้ คุณสมบัติบางประการที่พลเมืองไทยทุกคนควรมีร่วมกัน ตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล ความหลากหลายของความรู้และอาชีพ ตลอดจนพื้นฐานและพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นและประเทศชาติเป็นสำคัญ¹⁸.

จากการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จะเห็นว่าหลักสูตรเปิดกว้างขึ้นทำให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด และความสนใจแต่เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ ทำให้การจัดการศึกษาในเรื่องวิชาเลือกเป็นไปในลักษณะบังคับเลือกตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในขณะภาคนี้ เซนต์ปอลเดอซาร์ตทุกคนพยายามที่จะปรับโครงสร้างของหลักสูตรให้เข้ากับ ความสนใจของนักเรียน ความต้องการของผู้ปกครอง และตามสภาวะแวดล้อมของท้องถิ่น อยู่เสมอ

จากสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญในการอบรมเยาวชนต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวใหญ่เป็นครอบครัวเล็ก คนในสังคมคำนึงถึงความเจริญทางด้านวัตถุ โดยไม่คำนึงถึงจิตใจ อันส่งผลให้ศีลธรรมของคนไทยในสังคมเสื่อมลง สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้คณะภคินี

¹⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, “คำแถลง” ใน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2523), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

เซนต์ปอลเดอชาร์ตร ต้องทำการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สนองนโยบายของรัฐ ในขณะที่เดียวกันต้องคำนึงถึงคุณภาพทั้งด้านวิชาการ และคุณธรรมของนักเรียนที่จะจบการศึกษาจากโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร

จากคำบอกเล่าของเซอร์วาเลนติน มุงหมาย อธิการิณีและอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ เกี่ยวกับหลักสูตรที่ทางคณะจัดไว้ดังนี้

... คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร จะมีการประชุมระดับผู้บริหารพร้อมกับกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของคณะในแต่ละปี ให้โรงเรียนในเครือยึดหลักในการจัดการศึกษา เช่น พ.ศ. 2527 เป้าหมายการจัดการศึกษา คือ “การศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิต” ส่วนรายวิชาที่จะบรรจุลงในแผนการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือ กลุ่มวิชาที่จะบรรจุลงในแผนการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้แต่ละโรงเรียนจัดตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด และให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาของคณะด้วย ในขณะที่เดียวกันทุกโรงเรียนในเครือคอนเวนต์ต้องรักษาเอกลักษณ์ของโรงเรียนคอนเวนต์ในเรื่องความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ และคุณธรรม ...¹⁹

จากนโยบายดังกล่าว ทำให้ทุกโรงเรียนจัดเวลาเรียนเป็น 40 คาบต่อสัปดาห์ (กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ให้จัดอย่างน้อย 35 คาบต่อสัปดาห์) และในช่วงเข้าก่อนเข้าเรียนประมาณ 20 นาที จะมีคาบโฮมรูมซึ่งเป็นคาบที่ครูประจำชั้นจะอบรมนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบวินัย และกิริยามารยาท ส่วนเวลาเรียนที่เพิ่มขึ้นมาจะจัดสอนวิชาจริยศึกษา และจะเพิ่มคาบสอนภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยา

ในเรื่องของตำราเรียน ได้กำหนดตำราเรียนที่จะใช้ในโรงเรียนของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรร่วมกัน โดยมีการประชุมพิจารณาคัดเลือกตำราที่จะใช้ในการเรียนการสอนจากครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นของทุกโรงเรียน รวมทั้งตำราที่ครูผู้สอนจะใช้ประกอบการสอนเพื่อเสริมความรู้ให้นักเรียนเป็นประจำทุกปี

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา สภาพสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วประกอบกับความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี

¹⁹ สัมภาษณ์, เซอร์วาเลนติน มุงหมาย อธิการิณีและอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์, 2 เมษายน 2538.

ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ทำให้รัฐต้องปรับหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษาใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ. 2533 โดยหลักสูตรประถมศึกษา(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสม และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทักษะกระบวนการ²⁰ ส่วนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จะส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการทางด้านความคิด การปฏิบัติ บูรณาการ เนื้อหาสาระให้คุณประโยชน์ที่แท้จริงต่อการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม²¹ ซึ่งส่งผลกระทบให้คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรต้องทำการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนตามนโยบายของรัฐอีกครั้ง และจากการบอกเล่าของพอดี้ พดด้วง ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนไว้ดังนี้

... ในระดับประถมศึกษาแต่ละโรงเรียนจะเป็นผู้จัดตาราง และเวลาเรียนตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด ส่วนในระดับมัธยมศึกษา คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรจะเป็นผู้กำหนดโครงสร้างของรายวิชา ลงในแผนการเรียนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วให้แต่ละโรงเรียนนำไปปรับให้เข้ากับสภาพ และความพร้อมของแต่ละโรงเรียน ...²²

จากหลักฐานดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร มีแนวการจัดไปในทิศทางเดียวกัน มีการคำนึงถึงนโยบายการศึกษาของรัฐ ในขณะที่เดียวกันก็เน้นการพัฒนาคุณภาพทางด้านจิตใจของมนุษย์ และเอกลักษณ์ของโรงเรียนคอนแวนต์ด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาของคณะภคินีคณะนี้

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยของตั้งข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ทุกโรงเรียนในเครือมีความร่วมมือกันทางวิชาการ จากข้อมูลที่มีการกำหนดปรัชญาร่วมกัน มีการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายทางการศึกษาร่วมกัน มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรร่วมกัน มีการกำหนดตำราเรียนร่วมกันซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นหนึ่งเดียว

²⁰ กระทรวงศึกษาธิการ, “สมัยที่สามการขยายโอกาสทางการศึกษา (พ.ศ. 2520-2535)” ใน 100 ปี กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2535), หน้า 155.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 156.

²² สัมภาษณ์, พอดี้ พดด้วง, ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, 12 มีนาคม 2538.

ของโรงเรียนในเครือ่ามีความร่วมมือทางวิชาการค่อนข้างสูง และถ้าหากโรงเรียนใดมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ก็สามารถขอคำแนะนำและความช่วยเหลือจากศูนย์กลางได้

การเรียนการสอน

จากการปฏิรูปทางการศึกษาของรัฐ การเปลี่ยนแปลงของสถาบันครอบครัว และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี ทำให้คณะภคินีและครู ต้องทำการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของหลักสูตรและเป้าหมายของคณะ จากการบอกเล่าของ เซอร์วาเลนติน มุงหมาย อธิการิณี และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ที่ว่า

... จากการกำหนดตำราเรียนใช้ร่วมกันแล้ว ในวิชากลุ่มหลัก เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคม ภาษาไทย ก่อนเปิดเรียน ครูผู้สอนในแต่ละวิชาของแต่ละโรงเรียน ต้องมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้อันร่วมกัน เพื่อจัดทำโครงการออกข้อสอบร่วมกลุ่มคอนเวนต์ ...²³

นอกจากความร่วมมือทางด้านวิชาการแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ในการสอนแต่ละคาบของทุกวิชา คณะภคินีให้ครูสอดแทรกคุณธรรมเข้าไปด้วย เช่น สอนเกี่ยวกับการซ่ง ดวง วัต ครูผู้สอนอาจสอดแทรกเรื่องความซื่อสัตย์ให้กับนักเรียนได้ และเพื่อให้จัดการเรียนบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร และของคณะ ในช่วงต้น ๆ ของปี พ.ศ. 2520 - 2537 ทางคณะได้สนับสนุนให้ส่งบุคลากรของโรงเรียนเข้ารับการอบรมเนื้อหาวิชาในหลักสูตรใหม่ ตลอดจนเทคนิคในการถ่ายโอนความรู้ให้กับลูกศิษย์ตามสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมขึ้น ต่อมาไม่นานคณะภคินีเห็นความจำเป็นและประโยชน์ของการพัฒนาบุคลากร จึงได้เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ และจริยธรรมมาอบรมให้ความรู้และพัฒนาบุคลิกภาพแก่บุคลากรของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเคอซาร์ตอร์ ทั้งยังอนุญาตให้ผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนจัดประชุมสัมมนาคณะครูนอกสถานที่ เพื่อให้ครูได้เปลี่ยนบรรยากาศ และมีประสบการณ์ด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันคณะภคินียังได้มีการพัฒนาตนเองและส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษา ด้วยการไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ทั้งในและนอกประเทศ

²³ สัมภาษณ์, เซอร์วาเลนติน มุงหมาย, อธิการิณีและอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์, 2 เมษายน 2538.

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนนั้น คณะภคินีเน้นที่ตัวบุคลากรครูว่าควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ได้ ฉะนั้นจึงเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ครูในโรงเรียน ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ด้วยการเข้ารับการอบรมสัมมนาเชิงวิชาการ สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเอง ด้วยการเรียนต่อในระดับต่าง ๆ และสิ่งสำคัญ คือ การพัฒนาครูในด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อครูจะสามารถถ่ายทอดคุณธรรมที่มีอยู่ในตนเองไปยังลูกศิษย์ได้

สำหรับในด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยพบว่าในปี พ.ศ. 2531 คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรจึงได้ก่อตั้งศูนย์วิชาการโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตรขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้การสนับสนุนและให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน คำแนะนำเทคนิคการใช้สื่อ จัดค่ายวิชาการให้นักเรียนและครูทั้งในและนอกประเทศ นอกจากนี้ในแต่ละโรงเรียนยังมีการพัฒนาหมวดวิชาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจัดทำเอกสารประกอบการเรียน ผลิตสื่อการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดการประชุมฝ่ายวิชาการและการประชุมหมวดวิชา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยขอเสนอเกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนการสอนของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรในช่วงนี้คือ การให้ครูได้รับบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เปลี่ยนแนวคิดจากการเรียนที่ครูเป็นจุดศูนย์กลางให้นักเรียนได้มีบทบาท แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันทางผู้บริหารโรงเรียนก็เปิดโอกาสให้ครูได้มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น มีการแบ่งเป็นหมวด เป็นฝ่ายให้แต่ละหมวดแต่ละฝ่ายได้มีการประชุมปรึกษาหารือกัน หาแนวทางจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หัวหน้าหมวด หัวหน้าฝ่ายมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องทั่ว ๆ ไป และสามารถนำเสนอผู้บริหารอีกต่อหนึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจและการให้หน้าที่ที่ครูได้ร่วมกันรับผิดชอบ

การประเมินผล

การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบการประเมินผลการเรียนไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

ระดับประถมศึกษา จะมีการประเมินผลการเรียนทุกชั้นโดยแยกเป็น

- การประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
- การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

การตัดสินผลการเรียน มีเกณฑ์ในการตัดสิน ดังนี้

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,3,5 มีเกณฑ์ตัดสิน 2 เกณฑ์ คือ

- เวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- ผ่านจุดประสงค์แต่ละกลุ่มประสบการณ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,4,6 เพิ่มเกณฑ์จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1,3,5 อีกหนึ่งเกณฑ์ คือ ผ่านการสอบปลายปี ได้ระดับผลการเรียนทุกกลุ่มประสบการณ์ตั้งแต่ 1 ขึ้นไป ²⁴

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ได้เปลี่ยนระบบการประเมินผล จาก ระดับผลการเรียน 0 - 4 แบบอิงกลุ่มมาเป็นแบบอิงเกณฑ์ มีการประเมินผลการเรียน ในแต่ละภาคเรียน ดังนี้

- การประเมินผลการเรียนระหว่างภาคเรียน
- การประเมินผลปลายภาคเรียน

โดยแต่ละวิชาที่ได้รับการประเมินผลจะต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และวิชาที่จะได้หน่วยการเรียนต้องมีระดับผลการเรียนอย่างน้อย 1 ซึ่งคณะภคินีก็รับหลักการดังกล่าวมาดำเนินการ แต่มีการปรับปรุงให้เข้ากับนโยบายของคณะดังนี้ คือ ในการประเมินผลการเรียนของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตนั้น มีที่มาจาก การปรับหลักสูตรและการใช้ตำราเรียนตลอดจนการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มคอนแวนต์ ทำให้คณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตมีนโยบายใช้ข้อสอบร่วมของโรงเรียนกลุ่มเซนต์ปอลเดอชาร์ต ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้โรงเรียนในเครือมีคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน โดยระยะเริ่มแรกมีการใช้ข้อสอบกลุ่มร่วมกันทุกวิชา ภาคเรียนละ 2 ครั้ง(กลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน) ต่อมามีการปรับปรุงพัฒนาให้ใช้ข้อสอบกลุ่มร่วมกันเฉพาะวิชาหลัก ส่วนวิชาอื่น ๆ ที่เป็นวิชาเลือกเสรี โรงเรียน

²⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525), หน้า 185-186.

แต่ละโรงเรียนจะเป็นผู้ออกข้อสอบเอง และลดการใช้ข้อสอบร่วมให้เหลือเฉพาะข้อสอบปลายภาคเรียนเท่านั้น ดังนั้นนักเรียนประถมศึกษาทุกชั้นที่เรียนอยู่ในโรงเรียนของคณะภคินี จะต้องได้รับการประเมินผลการเรียนปลายปี ไม่เฉพาะแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,4,6 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเท่านั้น

การที่หลายโรงเรียนในกลุ่มคอนแวนต์มีการใช้ข้อสอบร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือทางด้านวิชาการที่จะระดมทรัพยากรทางสมองร่วมกันเพื่อจะได้ข้อสอบที่ดีมีคุณภาพ เพื่อการประเมินผลนักเรียนจะได้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ใช่ทุกโรงเรียนในเครือจะใช้ข้อสอบร่วมกันทั้งหมด บางโรงเรียนในต่างจังหวัดไม่ได้ใช้ข้อสอบร่วมกลุ่มคอนแวนต์ แสดงให้เห็นถึงว่าแต่ละโรงเรียนก็สามารถจัดการวัดการประเมินผลตามสภาพของแต่ละโรงเรียนตามที่ครูผู้สอน และผู้บริหารเห็นสมควร

ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ได้ใช้ข้อสอบร่วมกลุ่ม ก็เนื่องจากว่าแต่ละโรงเรียนจะกำหนดช่วงเวลาในการสอบไล่ไม่ตรงกันซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมในการสอบของนักเรียนและครู และในขณะเดียวกันแต่ละโรงเรียนมีโครงการที่จะเตรียมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าสู่มหาวิทยาลัย

อีกประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจคือ ในช่วงหลังสอบปลายภาคเรียนที่สองแล้ว ทางโรงเรียนในกรุงเทพมหานครจะจัดให้นักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 6 ได้มีการเตรียมตัวเป็นพิเศษสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยการเชิญอาจารย์จากมหาวิทยาลัย หรือสถาบันที่มีชื่อเสียงมาสอนกวดวิชาให้กับนักเรียนสำหรับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งค่าใช้จ่ายนี้ทางโรงเรียนร่วมกับสมาคมผู้ปกครองและครู และบางโรงเรียนอาจจะมีสมาคมศิษย์ร่วมมือกันสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดถึงความร่วมมือกันระหว่างนักเรียน โรงเรียน สมาคมผู้ปกครองและครู และสมาคมศิษย์

การจัดทำข้อสอบกลุ่มโรงเรียนคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตกำหนดให้ทุกโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน โดยจะมีการแบ่งวิชาที่รับผิดชอบ และมีการหมุนเวียนวิชาที่รับผิดชอบทุก 2 ปี จากการใช้ข้อสอบร่วมกันทำให้มีการนำข้อสอบมาทำการวิเคราะห์ และจัดทำคลังข้อสอบขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2522 โดยมีโรงเรียนที่รับผิดชอบการทำคลังข้อสอบ 5 โรงเรียนคือโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์ โรงเรียนซางตาครู้สคอนแวนต์ โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์และโรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนา

จากการบอกเล่าของพิน บรรจงศรี ผู้รับผิดชอบในการจัดทำข้อสอบของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์ ว่า

... การทำข้อสอบร่วมกันของกลุ่มคอนแวนต์เป็นสิ่งที่ดี ทำให้ข้อสอบได้มาตรฐาน และมีคุณภาพขึ้นกว่าแต่ละโรงเรียนรับผิดชอบเอง มีผลทำให้ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้น และสามารถลดต้นทุนเรื่องค่าใช้จ่ายได้มากพอสมควร ...²⁵

ผู้วิจัยมีความเห็นเช่นเดียวกันว่า การทำข้อสอบกลุ่มคอนแวนต์เป็นสิ่งที่ดี เพราะจะได้ข้อสอบที่ดีมีคุณภาพ และลดค่าใช้จ่าย และที่สำคัญแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ต

หลังการประเมินผลปลายภาคเรียน ทางโรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองมารับผลการเรียนด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ปกครองจะมาพบครูประจำชั้นปีละ 2 ครั้ง

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงการเชิญผู้ปกครองมารับทราบผลการเรียนปีละ 1 ครั้ง คือ ปลายภาคเรียนที่ 2 แต่ถ้การประเมินผลกลางภาคเรียนผลปรากฏว่านักเรียนประถมศึกษาที่ประเมินผลไม่ผ่านตั้งแต่ 3 กลุ่มประสบการณ์ และนักเรียนมัธยมศึกษาที่ประเมินผลไม่ผ่าน 5 วิชา ทางโรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองมาพบ เพื่อทราบผลการเรียนพร้อมปรึกษาหารือแนวทางแก้ไข

ผู้วิจัยขอตั้งข้อสังเกตว่าแนวปฏิบัติของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตเรื่องการประเมินผลปลายภาค โดยการเชิญผู้ปกครองมารับรู้ด้วยตนเองกับครูประจำชั้น แสดงให้เห็นถึงว่าผู้ปกครองมีบทบาทในเรื่องการวัดการประเมินผล เมื่อทราบว่าผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ผู้ปกครองจะได้ร่วมมือกับทางโรงเรียนช่วยกันแก้ไขปัญหา ซึ่งสิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือระหว่างทางโรงเรียนกับทางบ้าน

จากหลักฐานดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตที่จะพัฒนาโรงเรียนของคณะให้มีระดับคุณภาพทางการศึกษาอยู่ในระดับเดียวกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลของโรงเรียนที่บริหารโดยคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ต จะเห็น

²⁵ สัมภาษณ์, พิน บรรจงศรี, ฝ่ายวัดผลและทำข้อสอบ
โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์, 2 เมษายน 2538.

แนวการจัดไปทิศทางเดียวกันและเป็นระบบ ในขณะที่เดียวกันก็ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งสนองกับนโยบายของรัฐ อันแสดงถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของภคินีคณะนี้ และหลักฐานก็ยืนยันถึงความสามารถในการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร คือ รางวัลพระราชทานการจัดการศึกษาคีเด่น ดังนี้

โรงเรียน	ระดับ	ปี พ.ศ. ที่ได้รับ
1. ซางตาครู้สคอนแวนท์	ประถมศึกษา	2522
2. เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนท์	มัธยมศึกษา	2525
3. เซนต์โยเซฟ บางนา	มัธยมศึกษา	2527
4. ซางตาครู้สคอนแวนท์	มัธยมศึกษา	2527
5. เซนต์โยเซฟคอนแวนท์	มัธยมศึกษา	2529
6. เซนต์ปอลคอนแวนท์	มัธยมศึกษา	2534
7. เซนต์ปอลหนองคาย	ประถมศึกษา	2535
8. เซนต์โยเซฟคอนแวนท์	ประถมศึกษา	2537

ที่มา : ดัดแปลงจากประวัติโรงเรียน

ผู้บริหาร ครู นักเรียน

ในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2537 ผู้บริหารโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตรจะเป็นภคินีที่เป็นชาวไทยทั้งสิ้น ส่วนภคินีที่เป็นชาวต่างชาติจะทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนเท่านั้น และจากคำบอกเล่าของเซอร์อัลฟองส์ วรศิลป์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนท์ เกี่ยวกับการจัดวางตำแหน่งผู้บริหาร และของภคินีที่จะไปช่วยงานการศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ว่า

... การจัดวางตำแหน่งอธิการิณี ครูใหญ่ หรือภคินีที่จะไปช่วยงาน ของแต่ละโรงเรียน อธิการิณีเจ้าคณะแขวง จะเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสม และจะมีการประกาศแต่งตั้งให้ทราบว่าจะมีการโยกย้าย

เปลี่ยนแปลงตำแหน่ง หรือ สถานที่ทำงาน ประมาณเดือนพฤษภาคม ของทุกปี โดยภคินีที่ดำรงตำแหน่งอธิการิณี จะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 3 ปี, 6 ปี, 9 ปี ส่วนภคินีที่จะไปช่วยงานโรงเรียนอาจจะอยู่นานเท่าใด ก็ได้ตามความเหมาะสม ...²⁶

นอกจากนี้ทางคณะภคินียังได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่ง อธิการิณีและครูใหญ่ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

ตำแหน่งอธิการิณีของโรงเรียน จะทำหน้าที่บริหารด้านงบประมาณ ของโรงเรียน ดูแลพัฒนาด้านอาคารสถานที่ บรรเทาทุกข์บำรุงสุขภคินีและครู ตลอดจนผู้ร่วมงานทุกคนที่อยู่ภายใต้บังคับบัญชา

ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่จะรับผิดชอบในด้านวิชาการ คือจัดวางหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอน เลือกสรรบุคลากรที่รับตำแหน่งต่าง ๆ พัฒนาบุคลากร ตลอดจนสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ของครูผู้ร่วมงานทุกคน

ก่อน ปี พ.ศ. 2529 คณะภคินีจะเป็นผู้วางแผนการบริหารและการจัดการ การศึกษาภายในโรงเรียน โดยมีครูบางท่านช่วยงานด้านวิชาการ โดยไม่มีการ ประกาศแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ ดังคำบอกเล่าของสุภี เกิดสว่าง ครูโรงเรียน เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ที่ว่า “... ฉันเป็นครูคนเดียวที่ช่วยพิมพ์ข้อสอบและ จัดข้อสอบสำหรับนักเรียนร่วมกับภคินีที่เป็นครูใหญ่ หรือ อธิการิณี ”²⁷

ภายหลังคณะภคินีได้เล็งเห็นว่าการบริหารงานด้านการศึกษา ควรจะให้ บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นในปี พ.ศ. 2529 เซอร์เรจินา ชมไพศาล อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์จึงได้ก่อตั้ง “คณะครูผู้บริหาร” เป็นคณะแรกของโรงเรียนในเครือ เพื่อให้คณะครูที่ได้รับการแต่งตั้งช่วยงานบริหาร ของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือด้านบริหาร ด้านวิชาการ ด้านกิจกรรม และด้านปกครอง ส่วนด้านธุรการ-การเงิน ยังคงเป็นหน้าที่รับผิดชอบของคณะภคินี”²⁸ และจากคำ บอกเล่าของเซอร์วาเลนติน มุ่งหมาย อธิการิณีและครูใหญ่โรงเรียนเซนต์โยเซฟ คอนแวนต์เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาของคณะ ไว้ดังนี้

²⁶ สัมภาษณ์, เซอร์อัลฟองส์ วรศิลป์, อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอัสสัมชัญ คอนแวนต์, 20 มีนาคม 2538.

²⁷ สัมภาษณ์, สุภี เกิดสว่าง, ครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์, 12 มกราคม 2538.

²⁸ โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, รายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน เมื่อคราวประชุมครั้งที่ 4/2529 พฤศจิกายน 2529.

... หลังจากทีคณะเซนต์ปอลเดอชาร์ตร มองเห็นความสำคัญของการทำงานเป็นคณะโดยมีครูเข้ามามีส่วนร่วม ทางคณะภคินีก็มีการกระจายอำนาจให้ครูเข้ามามีบทบาทช่วยงานด้านบริหาร โดยเริ่มจากการให้อำนาจหัวหน้าหมวด และหัวหน้าฝ่าย มีส่วนร่วมกันในการพิจารณาความดีความชอบของครูในหมวด-ฝ่าย ทั้งให้อำนาจในการตัดสินใจการดำเนินกิจกรรมหมวด-ฝ่าย โดยคณะภคินีเป็นที่ปรึกษาทำให้การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในคณะก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ...²⁹

ดังนั้นคณะภคินีที่เข้ามาบริหารงานในแต่ละโรงเรียน จะทำการตั้งคณะกรรมการครูช่วยงานบริหารของโรงเรียน พร้อมกับมีคำสั่งแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร

จากหลักฐานดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงเทคนิคการจัดการการศึกษาของคณะภคินีที่มีการพัฒนาและมีการกระจายอำนาจให้กับครูฆราวาส ซึ่งทำให้คณะครูฆราวาสมีความตื่นตัว และรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

สำหรับครู-อาจารย์ ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรที่ทำหน้าที่สอนและบุคลากรที่ส่งเสริมการสอน โรงเรียนในเครือได้มีการปรับปรุงคุณสมบัติของบุคลากรที่จะรับเข้ามาร่วมงานด้านการศึกษา กับโรงเรียนตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

จากคำบอกเล่าของเซอร์เจนินา ชมไพศาล หัวหน้าศูนย์วิชาการโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร เกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคลากรที่จะรับเข้ามาร่วมงานมีดังนี้

- บุคลากรที่ทำหน้าที่สอนจะต้องจบการศึกษาขั้นต่ำในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่ต้องการ
- มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับอาชีพครู
- มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ

²⁹ สัมภาษณ์, เซอร์วาเลนติน มุงหมาย อธิการิณีและอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์, 2 เมษายน 2538.

วิธีการคัดเลือก

โรงเรียนในเครือมีระบบคัดเลือกบุคลากรมาร่วมงานอย่างมีระบบ โดยมี การสอบสัมภาษณ์และสอบสอน ซึ่งดำเนินการสอบโดยคณะครูฝ่ายวิชาการและฝ่าย บุคลากรหลังการสอบเสร็จจะนำผลการประเมินมาพิจารณา และนำเสนอผู้บริหาร พิจารณาอีกครั้ง ในกรณีที่โรงเรียนขาดแคลนบุคลากรสาขาใด โรงเรียนในเครือ จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการส่งใบสมัครของบุคลากรในสาขาวิชาที่ ขาดมาให้โรงเรียนนั้นพิจารณา หรืออาจให้บุคลากรของโรงเรียนในเครือมาช่วยและ จากคำบอกเล่าของไพลา สุภักดิ์ อดีตครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ว่า ... บุคลากรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมงานการศึกษาที่โรงเรียนในเครือ เซนต์ปอลเดอซาร์ตอร์ จะเกิดความรักความผูกพันกับคณะภคินีและ สถาบันที่อยู่ เนื่องจากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพ และจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ใน ขณะเดียวกันคณะภคินีก็จะให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแล ความเป็นอยู่ ของบุคลากรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยเห็นได้จากการจัดสวัสดิการ ต่าง ๆ ให้กับคณะครู นอกเหนือจากการพิจารณาความดีความชอบ ประจำปี ตามสภาพความพร้อมของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้บุคลากร สามารถทำงานให้กับโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ...³⁰

ในปี พ.ศ. 2522 เซอร์เรจินา ชมไพศาล อาจารย์ใหญ่โรงเรียน เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ได้ก่อตั้งสวัสดิการครูเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์ขึ้นเป็นโรงเรียนแรก โดยสวัสดิการที่จัดให้ครูครั้งแรกนั้นเป็นลักษณะการ ให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน การสงเคราะห์ และการให้บริการ³¹

ในปีพ.ศ. 2525 เซอร์โรส เลค อาจารย์ใหญ่โรงเรียน เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์อีกท่านหนึ่งได้จัดโครงการคัดเลือกครูดีเด่นขึ้นเป็น ครั้งแรก โดยครูที่ได้รับการคัดเลือกจะได้รับรางวัลและเงินรางวัลจากสมาคม ผู้ปกครองและครูเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์³²

³⁰ สัมภาษณ์, ไพลา สุภักดิ์ อดีตครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ คอนแวนต์, 20 มีนาคม 2538.

³¹ "สวัสดิการครู" ใน 60 ปี โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, ไม่ปรากฏเลขหน้า.

³² "เกียรติคุณ", ใน 60 ปี โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, ไม่ปรากฏเลขหน้า.

ในปี พ.ศ. 2528 เซอร์เรจินา ชมไพศาล ซึ่งกลับมารับตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์อีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2527 ได้จัดสวัสดิการให้ทุนครูไปดูงานและทัศนศึกษาต่างประเทศเป็นครั้งแรก 4 ทุน โดยได้รับการสนับสนุนจากสมาคมผู้ปกครอง 1 ทุน สมาคมศิษย์ 1 ทุน และจากสวัสดิการครู 2 ทุน³³

จากหลักฐานดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาระบบการคัดเลือกบุคลากรมาร่วมงานมีการขยายวงกว้างขึ้นและเป็นระบบมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน คณะภคินีก็เห็นความสำคัญของบุคลากรซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน จึงได้มีการบำรุงและรักษาขวัญกำลังใจของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

อนึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าบุคลากรครูของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตอร์จะไม่ค่อยมีการลาออกมากนัก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงปลอดภัยของชีวิตและอาจเป็นข้อชี้บ่งบอกถึงการบริหารงานของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตอร์ว่าใช้หลัก “เมตตาธรรม” อันส่งผลให้บุคลากรทุกฝ่ายมีขวัญและกำลังใจที่จะร่วมงานกับคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตอร์

นักเรียน

จากการบอกเล่าของบุญเรือน เอี่ยมวนานนทชัย อดีตครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ เกี่ยวกับนักเรียนในโรงเรียนคอนแวนต์ ว่า

“จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียนมีจำนวนจำกัดมากกว่าที่ทางกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ส่วนมากเป็นบุตรหลานของข้าราชการ พ่อค้าและนักธุรกิจ ซึ่งแม้จำนวนนักเรียนจะมากแต่คณะภคินีและครูของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตอร์ ก็สามารถอบรมสั่งสอนให้เป็นคนมีความรู้ความสามารถมีคุณธรรมและมีชื่อเสียงในสังคมได้เช่นในอดีต ”³⁴

³³ ลัดดา เจนผาสุก “ครูไปดูงานที่ทวีปยุโรป” ใน 60 ปี เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, ไม่ปรากฏเลขหน้า.

³⁴ สัมภาษณ์, บุญเรือน เอี่ยมวนานนทชัย, อดีตครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, 30 ตุลาคม 2537.

พ.ศ. 2523 นางสาวอาภัสณี โสภณสฤกษ์สุข นักเรียนโรงเรียน
ขางตาคูรัสคอนแวนต์ ได้รับรางวัลพระราชทานนักเรียนดีเด่นระดับมัธยมศึกษา โดย
สอบได้คะแนนระดับร้อยละ 80.40³⁵

พ.ศ. 2523 นักบาสเกตบอลของโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์ คือ
นางสาวนริศรา สวัสดิกุลวัฒน์, นางสาวแววตา อังคทะวานิช, นางสาวอริญญา เจริญผล
และนางสาวกนกวรรณ ว่องวิวัฒนะสิน ได้รับเลือกจากกองกีฬา กรมพลศึกษา เป็น
นักบาสเกตบอลทีมชาติไปแข่งขันบาสเกตบอลระหว่างประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน
ครั้งที่ 1 ณ ประเทศสิงคโปร์³⁶

พ.ศ. 2526 เด็กหญิงศิริรินทร์ คีตานนท์ นักเรียนโรงเรียนเซนต์โยเซฟ
คอนแวนต์ ได้รับรางวัลชนะเลิศในกลุ่มภาพที่ 20 จากการประกวดภาพประกอบ
คำบรรยาย “ฉันเป็นคนไทย” ของคณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์³⁷

พ.ศ. 2530 นางสาวกมลนัยน์ วัฒนะจันทร์ นักเรียนโรง
เรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ สอบได้ทุน AFS ไปประเทศออสเตรเลีย³⁸

นางสาวปิญาพร เพชรแก้ว นักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์
คอนแวนต์ ได้รับรางวัลชนะเลิศการพูดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ จากสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาเอกชน 2 ปีซ้อน คือ ปี พ.ศ. 2536 และปี พ.ศ. 2537 และได้
รับเลือกเป็นตัวแทนของประเทศไปเผยแพร่วัฒนธรรมไทยที่ประเทศญี่ปุ่น³⁹

จากคำบอกเล่าของเซอร์วาเลนติน มุ่งหมาย อธิการิณีและครูใหญ่โรงเรียน
เซนต์โยเซฟคอนแวนต์เล่าเกี่ยวกับนักเรียนโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอซาร์ตราว่า

³⁵ ประวัติโรงเรียนขางตาคูรัสคอนแวนต์, ไม่ปรากฏเลขหน้า.

³⁶ ประวัติย่อโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์, หน้า 9.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

³⁸ “น้องคนเก่งกับทุน AFS” ใน เซนต์ฟรังซิส ฉบับส่งท้ายปีแม่พระ
(ปีการศึกษา 2530) : 47.

³⁹ “สัมภาษณ์, คนเก่งเซนต์ฟรังซิส” เซนต์ฟรังซิส, 27 (ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2537) : 22.

... นักเรียนของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอซาร์ตอร์ ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี หรือไม่ก็เป็นครอบครัวที่ผู้ปกครองมีการศึกษา ดังนั้น นักเรียนของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอซาร์ตอร์ จึงมีความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญาในการที่จะพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้มีคุณภาพในสังคม มีความคิดสร้างสรรค์ ...⁴⁰

ดังนั้นโรงเรียนจึงได้จัดมวลงประสพการณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ อาทิเช่น จัดตั้งสถานนักเรียน ชมรมหมวดวิชาการต่าง ๆ และได้มีการเลือกตั้ง ประธานสถานนักเรียนและประธานชมรม ซึ่งเป็นการสนับสนุนระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ ในงานประจำปีจะมีการแสดงของนักเรียน ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา ตอนเช้าก่อนเข้าเรียนมีการฝึกให้นักเรียนรูนพี่นำสวด และร้องเพลงชาติ เพื่อส่งเสริมความกล้าหาญในการแสดงออก ในทางที่ถูกต้อง

นอกจากนี้ยังมีการจัดมวลงประสพการณ์อื่น ๆ อีก เช่น จัดประกวด แข่งขันทางวิชาการภายในโรงเรียนหรือพานักเรียนไป แข่งขันนอกสถานที่ จัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมความสามารถของนักเรียน เช่น จัดประกวดวาดภาพ จัดการแสดง ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญของชุมชน เช่น แท้เทียน พรรษา จัดป้ายนิเทศ ให้นักเรียนมีส่วนสงเคราะห์และช่วยเหลือสังคม เช่น ไปเยี่ยม ทหารบาดเจ็บที่โรงพยาบาล ไปเลี้ยงเด็กกำพร้าที่บ้านปากเกร็ด ไปเยี่ยมคนชราที่บ้านบางแค ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมและส่งเสริมคุณธรรม ”⁴¹

จากหลักฐานดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า ถึงแม้จำนวนนักเรียนของโรงเรียนในเครือมีจำนวนมาก แต่ก็ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ เพื่อให้เธอเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และเป็นคนดีในสังคม

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าคณะภคินีและครูได้ให้การสนับสนุนนักเรียน ให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกล้าหาญในการแสดงออกในทางที่ถูกต้อง มี ขอบเขต และมีคุณธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของคณะภคินีในการสร้าง เยาวชนของชาติได้อย่างสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของ สังคมไทยในปัจจุบัน

⁴⁰ สัมภาษณ์, เซอร์วาเลนติน มุ่งหมาย, อธิการิณีและครูใหญ่โรงเรียน เซนต์โยเซฟคอนเวนต์, 20 พฤศจิกายน 2537.

⁴¹ สัมภาษณ์, เซอร์วาเลนติน มุ่งหมาย, 20 พฤศจิกายน 2537.

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำให้การจัดการศึกษาของคณะภคินีมีความเจริญก้าวหน้า คือ ความรัก ความเมตตา ความเอาใจใส่ของผู้บริหารที่มีต่อครูและนักเรียน และการที่โรงเรียนสามารถผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมก็ด้วยความรัก ความเมตตา ความเอาใจใส่ของครูที่มีต่อลูกศิษย์ ดังคำกล่าวของมาลี คงสมัย ที่ว่า

... จำนวนนักเรียนที่มากในชั้น ไม่ใช่ข้ออ้างที่ถูกต้องเสมอไปในการอบรมสั่งสอนเด็กได้ไม่ดีเท่าที่ควร ความรัก ความเข้าใจระหว่างลูกศิษย์ครู และความรู้สึกรับผิดชอบของครูต่ออนาคตของเด็กเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด ... ⁴²

ผู้สำเร็จการศึกษา ศิษย์เก่า

จากการบอกเล่าของสุวรรณา สันติกุล ครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ที่เล่าถึงนักเรียนที่เรียนอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2509 - 2520 ว่า

... จำนวนหนึ่งเป็นบุตรของลูกศิษย์ที่คุณครูเคยสอนในอดีต ส่วนหนึ่งเป็นญาติของศิษย์เก่าของโรงเรียน หรือไม่ก็เคยเป็นนักเรียนในโรงเรียนในเครือ หรือโรงเรียนคาทอลิก มีส่วนน้อยที่ย้ายมาจากโรงเรียนของรัฐบาล ⁴³

อาชีพของผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในโรงเรียนของคณะภคินีที่มีมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ นักธุรกิจซึ่งมีกิจการส่วนตัวของตนเอง รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย ⁴⁴

จากการบอกเล่าของเซอร์กอบเรตตี ไม้ทอง อธิการิณีโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนว่า

⁴² มาลี คงสมัย “นักเรียนคอนแวนต์ - ลูกศิษย์แม่ชี” ใน 50 ปี เซนต์ฟรังซิส (กรุงเทพมหานคร : แสงสว่างการพิมพ์, 2518), หน้า 26.

⁴³ สัมภาษณ์, สุวรรณา สันติกุล, ครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, 10 มกราคม 2538.

⁴⁴ ตารางจำนวนนักเรียนจำแนกตามอาชีพของบิดามารดา ใน สารสนเทศโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ ปีการศึกษา 2534, หน้า 82-83.

... ประมาณปี พ.ศ. 2521 - 2523 นักเรียนในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนจะอยู่ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถ้าจะมีการเอาออกระหว่างชั้นเรียน หรือหลังจากจบตัวประโยค ก็จะเป็นไปในลักษณะไปศึกษาต่อต่างประเทศ ...⁴⁵

หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ทำให้โรงเรียนของรัฐบาลมีการตื่นตัว และพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้มีคุณภาพทางการศึกษาให้ใกล้เคียงหรือดีกว่าโรงเรียนเอกชนที่บริหารโดยคณะนักบวช ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอซาร์ตด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของเซอร์ฮองรี อ่อนสว่าง อธิการิณีโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการตื่นตัวของโรงเรียนรัฐบาลไว้ดังนี้

... นักเรียนของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอซาร์ตในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา ส่วนหนึ่งจะลาออกจากโรงเรียนหลังจบการศึกษาชั้นตัวประโยคของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อไปเข้าเรียนต่อโรงเรียนรัฐบาลที่มีชื่อเสียง ด้วยผู้ปกครองเห็นว่ามีคุณภาพการศึกษาใกล้เคียงกันแต่เสียค่าเล่าเรียนถูกกว่า ซึ่งนักเรียนที่ไปเข้าเรียนโรงเรียนของรัฐเป็นนักเรียนที่ได้รับการอบรมฝึกฝนจากโรงเรียนในเครือมาเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 ปี ดังนั้น เมื่อไปเรียนต่อที่อื่นก็จะได้รับการยอมรับจากคณะครู และเพื่อนร่วมสถาบันใหม่ว่าเป็นผู้ที่มีพื้นความรู้ด้านภาษา และมีทักษะการคิดคำนวณเป็นอย่างดี ตลอดจนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ...⁴⁶

ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ เป็นลักษณะเด่นของนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอน และปลูกฝังจากคณะภคินีและครูของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอซาร์ต ในอันที่จะเป็นผู้ที่เรียนดีและมีระเบียบวินัยในตนเอง

⁴⁵ สัมภาษณ์, เซอร์กอแรตตี ไผ่ทอง, อธิการิณีโรงเรียนเซนต์คาทาลีนคอนแวนต์, 8 มีนาคม 2538.

⁴⁶ สัมภาษณ์, สำเนียง อ่อนสว่าง, อธิการิณีโรงเรียนเซนต์โยเซฟพิพวล, 15 ธันวาคม 2537.

และจากการบอกเล่าของวิลาวณิชย์ บุญทวีสกุล อาจารย์แนะแนวโรงเรียน เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ เกี่ยวกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ว่า ... นักเรียนที่เรียนจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในช่วง ต้นๆ ของปี พ.ศ. 2521 - 2537 จะสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อใน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้ หรือไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่ต่าง ประเทศ จนถึงปลายช่วงของปี พ.ศ. 2521 - 2537 การจัดการศึกษา ของเอกชนในระดับอุดมศึกษาได้ขยายวงกว้างขึ้นทั้งยัง ได้รับการ ยอมรับในเรื่องคุณภาพของนักศึกษาที่จบออกไปรับใช้สังคมและหน่วย งานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงมีนักเรียนบางส่วนของโรงเรียน ในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร นิยมไปเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ของเอกชน มิไม่ถึงร้อยละ 1 ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนแล้วไปประกอบ อาชีพ ...⁴⁷

นอกจากนี้ วิลาวณิชย์ บุญทวีสกุล ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมในการสอบ เทียบของเด็กมัธยมศึกษาตอนปลาย ไว้ดังนี้

... มีเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในเครือ เซนต์ปอลเดอชาร์ตร จำนวนหนึ่งที่ไม่จบหลักสูตรของโรงเรียน เนื่องจากสอบเทียบตัวประกอบได้ทั้งยังสามารถสอบผ่านคัดเลือกเข้า ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่มีชื่อเสียง"⁴⁸

จากหลักฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษา และศิษย์ เก่าของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ส่วนหนึ่งจะเป็นบุตรหลานของศิษย์ ที่เคยเรียนอยู่ในโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร หรือเป็นบุตรหลานของ นักธุรกิจ พ่อค้าเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร จะมีทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ เนื่องมาจากค่านิยมของผู้ปกครองเปลี่ยนไปสนับสนุนให้บุตรหลานของตนเข้าเรียน ต่อในโรงเรียนของรัฐบาลที่มีชื่อเสียง

⁴⁷ สัมภาษณ์, วิลาวณิชย์ บุญทวีสกุล, ครูแนะแนวโรงเรียน เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, 25 กุมภาพันธ์ 2538.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน.

นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น จะเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปถึงร้อยละ 100 ส่วนผู้สำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกือบร้อยละ 100 ที่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา แต่ทั้งนี้ก็มีศิษย์เก่าอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเรียนไม่จบหลักสูตรที่ทางโรงเรียนกำหนด แต่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองจนประสบผลสำเร็จดังเป้าหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปูพื้นฐานความรู้ให้ลูกศิษย์ของคณะภคินีและครูเป็นอย่างดี

จากการบอกเล่าของมิตรพล อนันตชาติ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ ที่กล่าวไว้ในจดุราสีติสมโภช โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ ว่า ... หลังจากที่ลูกสาวของข้าพเจ้าได้เรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้มาได้ 6 ปี ข้าพเจ้าได้เห็นการพัฒนาในตัวลูกสาวไม่ว่าจะเป็นความคิดความอ่าน มารยาทในการเข้าสังคม และความกล้าที่จะแสดงออก ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจมากที่ได้ตัดสินใจไม่ผิดเมื่อ 6 ปีก่อน ... ⁴⁹

ในปีพ.ศ. 2533 นางสาวจรัสภิญญ์ คฤหเดช นักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ สอบคัดเลือกได้คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในปีพ.ศ. 2534 นางสาวสิริอร ศรีภักษณผล นักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ สอบคัดเลือกได้คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในปีพ.ศ. 2535 นางสาวไปรมาศ เดชสังข์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ สอบเทียบและสอบคัดเลือกได้คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในปีพ.ศ. 2537 นางสาวณัฐฉิณี เจนวัฒนเวช นักเรียนโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ สอบคัดเลือกได้คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁹ “ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ผู้มีอุปการะคุณต่อโรงเรียน” ใน จดุราสีติสมโภช โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ (กรุงเทพมหานคร : ชีระการพิมพ์, 2532), หน้า 216.

สรุป ข้อมูลจากฝ่ายแนะแนวโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์

จากหลักฐานดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษา หรือเคย เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนที่บริหารโดยคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2537 นอกจากจะมีระเบียบวินัยในตนเองแล้วยังเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และมีความกระตือรือร้นที่จะ ค้นคว้าหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ และในขณะนี้โลกทัศน์เกี่ยวกับอาชีพได้เปลี่ยนไป ดัง จะเห็นได้จากผลการสอบคัดเลือกนักเรียนโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตรสอบ คัดเลือกผ่านเข้าศึกษาต่อในคณะวิศวกรรมศาสตร์ได้เกือบทุกปี แสดงว่าความสามารถของนักเรียนหญิงที่เรียนในโรงเรียนของเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตรไม่แพ้ ความสามารถของนักเรียนชาย

จากคำกล่าวของจันทิรา นุตสาระ เรื่องความประทับใจจากเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ที่ว่า

... เข้าวันหนึ่งเป็นวันฉลองนักบุญของท่านมาแมร์ ความประทับใจก็เกิด แก่ข้าพเจ้าอีกครั้ง ศิษย์เก่าที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว ศิษย์ที่เพิ่งจบในชุดนิสิต หลังไหลกันมากราบอวยพรมาแมร์ นำชื่นใจที่เขาพากันจดจำได้อย่าง แม่นยำในวันสำคัญ เหตุการณ์เช่นนี้ปรากฏให้ข้าพเจ้าเห็นซ้ำแล้วซ้ำอีก ในวาระสำคัญต่าง ๆ ...⁵⁰

จากหลักฐานข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความรักความผูกพันระหว่าง นักเรียนกับคณะภคินีและครูอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับ คณะภคินีและครูที่จะมีพลังในการสร้างเยาวชนให้กับสังคมอย่างมีคุณภาพ

สมาคมศิษย์ สมาคมผู้ปกครองและครู

ในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2537 สมาคมศิษย์ และสมาคมผู้ปกครอง และครูได้เข้ามามีบทบาทเป็นองค์กรเสริมในการให้การสนับสนุนการบริหารงาน การศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตรมากยิ่งขึ้น

จากคำบอกเล่าของประไพพรรณ สังคหะพงศ์ นายกสมาคมศิษย์โรงเรียน อัสสัมชัญคอนเวนต์ พ.ศ. 2530-2532 ที่เล่าถึงเป้าหมายหลักของสมาคมศิษย์ว่า

⁵⁰ จันทิรา นุตสาระ, “ความประทับใจในเซนต์โยเซฟคอนเวนต์” ใน 72 ปี เซนต์โยเซฟคอนเวนต์, (กรุงเทพมหานคร : พ.จิระการพิมพ์, ม.ป.ป.), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

... ต้องการเน้นความรัก ความกตัญญูกตเวทีกาของศิษย์ที่มีต่อคณะภคินี
ครู และสถาบัน ความผูกพันและการเกื้อกูลระหว่างศิษย์ร่วมสถาบัน
ตลอดจนการเผยแผ่ชื่อเสียงของโรงเรียนทางด้านสาธารณกุศลให้ปรากฏ
ในวงสังคม ... ⁵¹

ในปี พ.ศ. 2523 ศิษย์เซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ได้เห็นถึงบทบาทของ
สมาคมศิษย์ในแต่ละโรงเรียนที่ปรากฏอยู่ในสังคม จึงมีความปรารถนาอยากให้ศิษย์
ของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตรมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จึงได้
รวบรวมศิษย์จากสถาบันของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร อันประกอบด้วย
ศิษย์เซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ศิษย์อัสสัมชัญคอนเวนต์ ศิษย์ซางตาครูสคอนเวนต์
ศิษย์เซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ และศิษย์เซนต์โยเซฟบางนา จัดการก่อตั้ง
สหสมาคมศิษย์เซนต์ปอลเดอชาร์ตรขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้สหสมาคมศิษย์
เซนต์ปอลเดอชาร์ตรเป็นตัวกลางในการส่งเสริมให้ศิษย์ที่จบจากโรงเรียนในเครือ
เซนต์ปอลเดอชาร์ตรได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมสร้างสาธารณกุศลและทำประโยชน์
ให้กับสังคม ⁵²

จากคำบอกเล่าของประณัย สัตยวณิช นายกสมาคมผู้ปกครองและครู
โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ พ.ศ.2532-ปัจจุบัน ⁵³ ที่กล่าวถึงเป้าหมาย
หลักของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ ว่าเน้น
การให้การสนับสนุนโรงเรียนในด้านการบริหารและงานวิชาการของโรงเรียน

ในด้านการบริหาร สมาคมจะให้การสนับสนุนในเรื่อง งานพัฒนาโรงเรียน
งานสร้างขวัญและกำลังใจ งานสร้างความสัมพันธ์ และงานหารายได้ของสมาคม

ส่วนด้านวิชาการ สมาคมจะให้การสนับสนุนในเรื่อง การพัฒนาบุคลากร
โครงการเสริมความรู้และประสบการณ์นักเรียน โครงการส่งเสริมสนับสนุนด้านสื่อ
การเรียนการสอน โครงการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมหลักสูตร และโครงการ
ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา ปรับปรุงห้องประกอบการสอน

⁵¹ สัมภาษณ์, ประไพพรรณ สังคหะพงศ์, อดีตนายกสมาคมศิษย์
อัสสัมชัญคอนเวนต์ (พ.ศ. 2530 - 2532), 10 มีนาคม 2538.

⁵² สัมภาษณ์, ลลิตา จันทรประเสริฐ อดีตนายกสหสมาคมศิษย์
เซนต์ปอลเดอชาร์ตร, 12 มีนาคม 2538.

⁵³ สัมภาษณ์, ประณัย สัตยวณิช นายกสมาคมผู้ปกครองและครู
โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนเวนต์ พ.ศ. 2532 - ปัจจุบัน, 16 มีนาคม
2538.

ปี พ.ศ. 2535 สมาคมผู้ปกครองและครู “ได้ก่อตั้งมูลนิธิเซนต์ฟรังซิส 35” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพ และให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุข โดยนำเฉพาะดอกผลของกองทุนมูลนิธิ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเงินต้นคงอยู่⁵⁴

จากหลักฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คณะกรรมการบริหารของสมาคมทั้ง 2 สมาคม มีการพัฒนาการระบบการบริหารงานของสมาคม ให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งมูลนิธิ เซนต์ฟรังซิส 35 เป็นการมองการณ์ไกลของคณะกรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครองและครู ที่ต้องการให้สมาคมมีงบประมาณในการให้การสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และการจัดตั้งสหสมาคมศิษย์เซนต์ปอลเดอชาร์ตตร เป็นการแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือ ร่วมใจอันแรงกล้าของศิษย์ทุกสถาบันในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตตร ที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนของสมาคมศิษย์ และสมาคมผู้ปกครองและครู

ปัญหาและอุปสรรค

การจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตตรในช่วงปี พ.ศ. 2521-2537 ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาของคณะภคินีพบกับปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร

เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นตามการศึกษาของสหรัฐอเมริกาหรือแถบทางตะวันตก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ในสังคมไทย ทำให้เป้าหมายในการจัดการศึกษาของรัฐที่เน้นการพัฒนาคนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการศึกษาเน้นความจำมากกว่าความคิด

⁵⁴ สัมภาษณ์, ประณัย สัตยวณิช, นายกสมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์, 16 มีนาคม 2538.

ในด้านหลักสูตรนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากรัฐรับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรที่เป็นของต่างชาติ และยังไม่มีการเตรียมความพร้อม ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรค แม้กระทั่งในโรงเรียนที่คณะภคินีทำการสอนอยู่ แต่ในขณะที่เดียวกันบรรดาคณะภคินีก็ได้จัดการประชุมครู ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของหลักสูตรใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนจะได้มีความพร้อมนั่นเอง

2. ด้านสถาบันครอบครัว

สภาพครอบครัวในสังคมปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้ปกครองต้องช่วยกันทำมาหากินเนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจในสังคมทำให้ไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนบุตรหลานดังเช่นสมัยก่อน จึงได้ผลภวภาวะความรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนให้กับทางโรงเรียนทั้งหมด

ผู้วิจัยพบว่า ในโรงเรียนที่คณะภคินีรับผิดชอบอยู่ อย่างเช่นโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร สภาพครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก สภาพครอบครัวที่แตกแยก มีผลต่อชีวิตของเด็กที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนของคณะ เพราะเด็กเหล่านี้ชอบสร้างปัญหา ไม่สนใจเรียน ประพฤติตนผิดระเบียบ เกะกะเกราะ อย่างไรก็ตามคณะภคินีก็พยายามให้ความรัก และการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ

3. ด้านบุคลากรทางการศึกษา (ครู)

เนื่องจากโรงเรียนของคณะภคินีบริหารงานด้วยหลักเมตตาธรรม จึงไม่มีระบบเกษียณอายุ ซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาในด้านการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ กล่าวคือ บุคลากรที่มีอายุมักยึดกับกฎระเบียบเดิม ปรับตัวช้า ไม่ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคม และไม่ค่อยพัฒนาตนเองในด้านความรู้เชิงวิชาการ

นอกจากนี้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถส่วนหนึ่งจะลาออกไปรับราชการเนื่องจากมีเงินเดือนที่ดีกว่า มีตำแหน่งทางราชการและมีระบบบำเหน็จบำนาญหลังเกษียณอายุไปจนถึงสิ้นอายุขัย ซึ่งทางคณะภคินีก็แก้ปัญหาโดยการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อบำรุงรักษาบุคลากรไว้กับทางโรงเรียน

ในเรื่องบุคลากรครูที่ไม่มีระบบเกษียณอายุ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการปรับตัวของผู้อาวุโส ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในมุมมองหนึ่งอาจมองเห็นว่าเป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการศึกษาของคณะ แต่ถ้ามองอีกมุมมองหนึ่ง ผู้วิจัยคิดว่าเป็นการปกครองด้วยเมตตาธรรม ทำให้ครูอาวุโสเกิดความมั่นคงในชีวิต มีความรัก และความผูกพันกับสถาบัน

4. ด้านสังคม

สภาพความเป็นอยู่ในสังคม เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาการจราจร และปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคม มีผลต่อการพัฒนาการของนักเรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสภาพสังคมดังกล่าวมีผลต่อการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ต

5. ด้านสื่อสารมวลชน

ในยุคปัจจุบันสื่อมวลชนมีบทบาทกับการเรียนรู้ของเยาวชนมากกว่าแต่ก่อน และการนำเสนอเรื่องราวหรือข่าวสารของสื่อมวลชน ซึ่งไม่มีการกลั่นกรองส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทย และขัดแย้งกับการอบรมของทางโรงเรียน⁵⁵

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เยาวชนของชาติโดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ ในวัยศึกษาได้รับอิทธิพลที่ค่อนข้างไม่ดีจากสื่อมวลชนมาก อาทิเช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และวีดีโอ มีผลต่อการอบรมในระบบโรงเรียนค่อนข้างสูง ดังนั้นครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะให้นักเรียนได้สามารถแยกแยะว่าสื่อมวลชนใดเป็นประโยชน์ หรือเป็นโทษ และที่สำคัญครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตในทุกช่วงเวลา ก็พบกับอุปสรรคและปัญหาที่แตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ คณะภคินีสามารถหาทางแก้ไขได้ และคณะภคินียังคงซื่อสัตย์ต่อการที่จะรับใช้สังคมไทย ด้วยการให้การศึกษแก่เด็ก ๆ และเยาวชนเพื่อสามารถเติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติสืบไป

บริบททางการศึกษาที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ต

ในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2537 เป็นช่วงที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการรับเอาวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่จากต่างประเทศเข้ามามากมายทำให้รัฐต้องทำการปรับหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

สำหรับบริบททางการศึกษาที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตในช่วงนี้ คือ

1. บริบททางสังคม
2. บริบททางเศรษฐกิจ
3. บริบททางการเมืองและการปกครอง

⁵⁵ สัมภาษณ์, เซอร์วาเลนติน มุงหมาย, 10 กุมภาพันธ์ 2538.

1. บริบททางสังคม

1.1 พื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียน

ผู้ปกครองมีการศึกษาและมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีแต่ไม่มีเวลาอยู่กับบุตรหลานของตน เนื่องจากมีภารกิจมาก ทำให้เด็กขาดความอบอุ่นและมีปัญหา ดังนั้นการจัดการศึกษาของคณะภคินี จึงเน้นที่หลักการให้ความรัก ความเอาใจใส่กับนักเรียนคุณแม่ที่มีต่อลูก ทั้งนี้ก็เพื่อให้นักเรียนทราบว่าโรงเรียนคือบ้านแห่งที่สองของตน

1.2 การเปลี่ยนแปลงในสังคม

เนื่องจากวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่รับเข้ามา ส่วนมากเป็นวิทยาการและเทคโนโลยีจากแถบประเทศยุโรป จึงทำให้สังคมไทยจำเป็นต้องรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาด้วย จนเป็นเหตุให้วัฒนธรรมไทยในสังคมถูกเบียดบัง ในขณะที่เดียวกันศีลธรรมของคนในชาติก็เสื่อมถอยลงเพราะมนุษย์อยู่บนพื้นฐานของการแข่งขัน ซึ่งความเป็นเลิศในวงการต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อช่วยลดปัญหาในสังคมดังกล่าวคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร จึงมอบหมายให้โรงเรียนของคณะเน้นการสอนด้านจริยธรรม คุณธรรม ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ และนอกจากนี้ยังเน้นให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยอีกด้วย

2. บริบททางเศรษฐกิจ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของสังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมโลกมากขึ้น ดังนั้นการสื่อสารด้านภาษาสากลจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งผู้ปกครองก็เห็นถึงความสำคัญของการใช้ภาษาสากลจึงนิยมส่งบุตรหลานของตนไปเรียนภาคฤดูร้อนยังต่างประเทศ ประกอบกับเครื่องมือ สื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ที่ซื้อมาใช้ในหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนก็จะมีคู่มือเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน หรือภาษาญี่ปุ่น ดังนั้นคนไทยในยุคนี้จะต้องมีพื้นฐานความรู้ภาษาสากลอีกอย่างน้อย 1 ภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร ดังนั้นเพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครอง และส่งเสริมการพัฒนาความรู้ของบุคลากร ทางศูนย์วิชาการโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร จึงได้จัดทำโครงการค่ายภาคฤดูร้อนทั้งในและนอกประเทศ สำหรับนักเรียนที่ผู้ปกครองสนับสนุนให้เรียนภาษาสากลจากเจ้าของประเทศโดยตรง นอกจากนี้คณะภคินีร่วมกับสมาคมศิษย์ สมาคมผู้ปกครองและครู ได้ให้ทุนครูไปศึกษาต่อหรือดูงานยังต่างประเทศ เพื่อให้ครูมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น พร้อมกับจัดหาครูต่างชาติมาช่วยสอนทั้งครูและนักเรียนในโรงเรียนของเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร

3. บริบททางการเมืองและการปกครอง

เนื่องจากยุคนี้เป็นยุคที่การเมืองและการปกครองมีประชาธิปไตยมากขึ้น ดังเห็นได้จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ต่างก็ต้องการให้บุคลากรของหน่วยงานเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีความกล้าในการที่จะเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาหน่วยงานให้ก้าวหน้า ดังนั้น การจัดการศึกษาของคณะภคินีจึงเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและการทำงานเป็นหมู่คณะ เช่น การเลือกตั้งสภานักเรียน การจัดทำหนังสือวารสารของโรงเรียน การจัดอบรมค่ายผู้นำเยาวชน เป็นต้น⁵⁶

ผู้วิจัยเห็นว่า บริบททางการศึกษาที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของคณะภคินี เซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ในช่วง พ.ศ. 2521 - 2537 คือ บริบททางสังคม บริบททางเศรษฐกิจ และบริบททางการเมืองและการปกครอง เนื่องจากสังคมในยุคนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็ว และต้องให้ทันตามความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นส่วนตัวว่า เมื่อวิชาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเจริญยิ่งขึ้นเท่าใด คุณธรรมจริยธรรมก็ไม่สามารถจะก้าวตามทันได้ จะเกิดช่องว่างระหว่างความเจริญทางด้านการศึกษาเพื่อก้าวให้ทันกับวิทยาการที่ล้ำหน้า สิ่งทีคณะภคินียึดถืออยู่ตลอดเวลา คือ การอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดาให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตาม จิตตารมณ์ในการอบรม คือ ความรัก ความเอาใจใส่ต่อนักเรียน ตลอดจนความสนใจต่อความต้องการของผู้ปกครองและสังคม

แม้ว่ากาลเวลาจะผ่านล่วงไปเกือบศตวรรษ คณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร ในประเทศไทย ยังคงซื่อสัตย์ต่อจิตตารมณ์ดั้งเดิมของผู้ก่อตั้งคณะในอันที่จะให้การศึกษแก่กุลบุตรกุลธิดาให้มีความรู้คู่คุณธรรม เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เป็นที่ยอมรับของสังคม และเป็นผู้ที่สร้างคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง เพื่อให้การจัดการศึกษาของคณะมีประสิทธิภาพ คณะจึงต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา

⁵⁶ สัมภาษณ์, มุกดา มุ่งหมาย, 10 กุมภาพันธ์ 2538.

อย่างไรก็ตามจากหลักฐานและการวิเคราะห์เกี่ยวกับพัฒนาการการศึกษาที่จัดโดยคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ พ.ศ. 2521-2537 สรุปได้ว่า การก่อตั้งโรงเรียนของคณะภคินีในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ มีเพียง 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนเซนต์โยเซฟเกาะสมุย โรงเรียนเซนต์ปอลหนองคายและโรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี ตามลำดับ และมีอีก 2 โรงเรียนที่คณะภคินีรับโอนกิจการมาจากโรงเรียนของสังฆมณฑล คือ โรงเรียนโรซารีโอ จังหวัดหนองคาย และโรงเรียนเซนต์โยเซฟท่าแร่ จังหวัดสกลนคร และทั้งนี้นับได้ว่าโรงเรียนเซนต์โยเซฟเกาะสมุย เป็นโรงเรียนแรก que ก่อตั้งขึ้นในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐและเป็นโรงเรียนเดียวที่ตั้งอยู่ในจังหวัดภาคใต้ นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนทั้ง 5 แห่งของคณะอยู่ในต่างจังหวัดทั้งสิ้น

ในช่วงนี้คณะภคินียังได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในโรงเรียนของสังฆมณฑลเพิ่มขึ้นอีก 8 แห่ง คือ โรงเรียนรุ่งอรุณวิทยา โรงเรียนโยนออฟอาร์คพาณิชยการ โรงเรียนพระมารดาไมจานุเคราะห์ โรงเรียนวิริยพาณิชย์ โรงเรียนศีลวิ โรงเรียนสันติวิทยา โรงเรียนครุโณทัย และโรงเรียนวิริยาลัย ตามลำดับ ซึ่งมีทั้งสายสามัญศึกษา อาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของคณะภคินีในการจัดการศึกษา

นอกจากนี้โรงเรียนที่ก่อตั้งขึ้นในสมัยแรกเริ่ม 4 โรงเรียน และโรงเรียนที่ก่อตั้งขึ้นในช่วงหลังการเปลี่ยนการปกครอง 6 โรงเรียน ทั้งโรงเรียนของสังฆมณฑลที่คณะได้รับมอบหมายให้ดูแลการศึกษาอีก 8 โรงเรียน ก็มีการปรับปรุงพัฒนา และขยายด้านอาคารสถานที่อยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้รับกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคม

จะเห็นได้ว่าหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ มีโรงเรียนของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร 15 โรงเรียน และมีโรงเรียนของสังฆมณฑลที่คณะภคินีดูแลอยู่ถึง 16 โรงเรียน มีแหล่งที่ตั้งอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ตร

ในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ คณะภคินีได้มีการพัฒนาปรับปรุงด้านปรัชญาการศึกษาของคณะ 2 ครั้ง คือ

ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2530 ได้นำปรัชญาการศึกษาแรกของคณะมาเขียนในรูปคำขวัญหรือคติพจน์ เพื่อให้คณะครู นักเรียนและผู้ปกครองทราบถึงเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ชัดเจนและง่ายต่อการจดจำ

ครั้งที่สองในปี พ.ศ. 2534 คณะภคินีได้นำปรัชญาการศึกษาแรกของคณะมาขยายข้อความเพิ่มเติม เพื่อให้สนองกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ และในขณะเดียวกันก็สามารถมองเห็นทิศทางในการจัดการศึกษาของคณะภคินีชัดเจนยิ่งขึ้น

ด้านวัตถุประสงค์และนโยบายการศึกษาของคณะในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษา คณะภคินีได้มีการเพิ่มวัตถุประสงค์และนโยบายการศึกษาขึ้นอีก 3 ข้อ และ 2 ข้อตามลำดับ ทั้งยังมีการปรับข้อความเพื่อให้ทันกับสภาพการณ์ในสังคม โดยวัตถุประสงค์หลักยังคงเดิม คือเน้นให้นักเรียนมีศรัทธาในศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความสามารถ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความเสียสละ และมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง และนอกจากนี้ได้เพิ่มความเข้าใจและความซาบซึ้งในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย การประกอบสัมมาชีพ การรู้จักวิเคราะห์ปัญหาและการใฝ่รู้เข้าใจในวัตถุประสงค์ด้วย ส่วนนโยบายการศึกษายังคงเน้นจะสร้างเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งจะเสียสละและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ โรงเรียนของคณะภคินียึดโครงสร้างหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ โดยมีการปรับให้เข้ากับนโยบายการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้

ในระดับก่อนประถมศึกษาโรงเรียนจัดแนวประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้งด้านกล้ามเนื้อ สติปัญญา สังคม นอกจากนี้ยังได้เสริมการอบรมด้านคุณธรรมด้วยการฝึกสมาธิ ระเบียบวินัย สอนจริยธรรมในรูปของนิทาน ตลอดจนให้ความรู้ทางด้านวิชาการ เพื่อเตรียมตัวศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา

ในระดับประถมศึกษา โรงเรียนจัดกลุ่มประสบการณ์ให้นักเรียนเรียนทั้ง 5 กลุ่มประสบการณ์คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานพื้นฐานและอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ โดยมีการเพิ่มคาบเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ และจริยศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย โรงเรียนได้จัดหลักสูตรตามที่รัฐกำหนด แต่มีการปรับให้เข้ากับนโยบายการศึกษาของโรงเรียน และความ

พร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากร แต่ยังคงเน้นในทางด้านวิชาการ และคุณธรรม ควบคู่กันไปโดยจะเห็นได้จากจำนวนคาบเรียนที่เพิ่มรายวิชาจริยศึกษา ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมีและชีววิทยา

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดตำราเรียนที่จะให้นักเรียนในโรงเรียนของคณะ ใช้ร่วมกัน มีศูนย์วิชาการโรงเรียนเซนต์ปอลเดอซาร์ตรที่จะให้บริการด้านสื่อ ทัศนูปกรณ์ มีการจัดคาบโฮมรูมในตอนเช้าก่อนเริ่มเรียนประมาณ 20 นาที เพื่อให้เป็นเวลาในการอบรมระเบียบวินัย กิริยามารยาท คุณธรรมด้านอื่น ๆ ตลอดจนมี กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทั้งด้านความรู้ และคุณภาพทางด้านจิตใจ ของนักเรียน

สำหรับการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาจะมีการฝึกสมาธิ อบรมระเบียบวินัย และสอนด้านวิชาการโดยเน้นวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ นอกจากนั้นจะเป็นการจัดกิจกรรมในแนวประสบการณ์ให้นักเรียน ได้ เรียนรู้ เพื่อพัฒนาด้านกล้ามเนื้อ สติปัญญา และสังคม ซึ่งเป็นการเน้นในเรื่อง ของการเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนประถมศึกษา

สำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ได้มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มวิชาหลักร่วมกัน โดยเน้นวิธีสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนพร้อมสอดแทรกคุณธรรมในขณะที่สอน มีการ จัดทำเอกสารประกอบการเรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้นักเรียนเรียนรู้ทั้งใน และนอกโรงเรียน มีการประชุมของหมวดวิชา และฝ่ายวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนให้มีคุณภาพ

การจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาจะจัดตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แต่จะเพิ่มคาบเรียนขึ้นเพื่อจัดสอนวิชาจริยศึกษา และเสริม คาบเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียน การสอนที่ยังคงเน้นด้านวิชาการและคุณธรรมตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ของคณะภคินี และสิ่งที่คณะภคินีเห็นว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียน การสอนที่มี คุณภาพคือ ความรู้ความสามารถ เทคนิคการสอนตลอดจนบุคลิกภาพของ บุคลากรผู้ทำหน้าที่สอนในโรงเรียน ทั้งยังมีการก่อตั้งศูนย์วิชาการโรงเรียน เซนต์ปอลเดอซาร์ตรเพื่อทำหน้าที่พัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบการให้บริการด้านสื่อ คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการสอน และการใช้สื่อ ตลอดจนจัดค่ายวิชาการสำหรับ ครู และนักเรียนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

การประเมินผลการเรียนในช่วงหลังการปฏิรูปของรัฐ ในระดับก่อนประถมศึกษา ในช่วงต้นๆ มีการประเมินผลภาคเรียนละ 2 ครั้ง ต่อมาลดเหลือเพียงภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยเปลี่ยนเป็นการสอบเก็บคะแนนระหว่างภาค เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเครียดจากการสอบ

ส่วนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาคณะภคินียึดตามระเบียบวิธีการประเมินผลหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนของนักเรียน แต่มีการปรับให้เข้ากับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตร กล่าวคือ ในระดับประถมศึกษามีการประเมินผลปลายปีทุกชั้นเรียน ไม่ได้เน้นเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,4 และ 6 ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด มีการใช้ข้อสอบร่วมกลุ่มโรงเรียนเซนต์ปอลเดอชาร์ตร ในการสอบปลายภาคเรียน ยกเว้นบางโรงเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัด เพื่อวัดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเครือตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่ละโรงเรียนที่เปิดสอนจะประเมินผลเองเพราะมีโครงการเตรียมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าสู่มหาวิทยาลัย

ในการใช้ข้อสอบร่วมกลุ่มโรงเรียนคณะภคินีได้มีการกำหนดให้ทุกโรงเรียนมีส่วนรับผิดชอบในการจัดทำข้อสอบร่วมโดยมีการแบ่งวิชาที่รับผิดชอบ และจะมีการหมุนเวียนวิชาที่รับผิดชอบทุก ๆ 2 ปี ทั้งยังมีการจัดทำคลังข้อสอบโดยโรงเรียนที่รับผิดชอบ คือ 4 โรงเรียนแรกของคณะภคินีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร กับโรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนาที่ตั้งอยู่จังหวัดสมุทรปราการ

นอกจากนี้หลังการประเมินผลปลายภาคเรียน ผู้ปกครองนักเรียนจะมารับทราบผลการสอบจากครูประจำชั้นด้วยตนเอง แต่ถ้าเป็นการประเมินผลกลางภาคเรียนทางโรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองมาพบ เมื่อนักเรียนที่อยู่ในความปกครองสอบไม่ถึงเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนด เพื่อจะได้ปรึกษาหารือกันถึงปัญหาในการเรียนและแนวทางแก้ไขร่วมกัน

สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันความสามารถในการจัดการศึกษาของคณะภคินีในเรื่องหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล คือ การที่โรงเรียนของคณะได้รับพระราชทานรางวัลโรงเรียนที่จัดการศึกษาดีเด่นถึง 8 ครั้ง คือ

โรงเรียนช่างตากูร์สคอนแวนท์ได้รับพระราชทานรางวัลปี พ.ศ.2522 และ 2527

โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์ได้รับพระราชทานรางวัลปี พ.ศ. 2525

โรงเรียนเซนต์โยเซฟบางนาได้รับพระราชทานรางวัลปี พ.ศ. 2527

โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ได้รับพระราชทานรางวัลปี พ.ศ. 2529 และ 2537

โรงเรียนเซนต์ปอลคอนเวนต์ ได้รับพระราชทานรางวัล ปี พ.ศ. 2534

โรงเรียนเซนต์ปอลหนองคายได้รับพระราชทานรางวัล ปี พ.ศ. 2535

นับได้ว่าโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์เป็นโรงเรียนของคณะภคินีที่ได้รับพระราชทานรางวัลจัดการศึกษาคีเด่นมากเป็นอันดับหนึ่ง รองมาคือโรงเรียนเซนต์คาทาลีนคอนเวนต์

ผู้บริหารโรงเรียนในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐที่ดำรงตำแหน่งอธิการบดีเป็นภคินีของคณะที่เป็นคนไทย โดยดำรงตำแหน่งได้วาระละ 3 ปี 6 ปี และ 9 ปี ตามลำดับ ส่วนผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ก็เป็นภคินีที่เป็นคนไทยเช่นกัน แต่ไม่มีกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งดังเช่นอธิการบดี โดยตำแหน่งทั้งสองดังกล่าวอธิการบดีเจ้าคณะแขวงเป็นผู้แต่งตั้ง และสามารถโยกย้ายเปลี่ยนตำแหน่งและสถานที่ทำงานได้ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ในยุคนี้ยังมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และนโยบายการบริหารโรงเรียนผู้บริหารเริ่มใช้หลักการกระจายอำนาจการบริหารงานให้ครูฆราวาสได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบมากขึ้นโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีคุณภาพ

ส่วนครูในโรงเรียนของคณะภคินีเซนต์ปอลเดอชาร์ต มีทั้งครูที่เป็นภคินีและฆราวาส โดยเฉพาะครูที่เป็นภคินีจะมีการหมุนเวียนสถานที่การทำงานตามความเหมาะสม โดยอธิการบดีเจ้าคณะแขวงเป็นผู้พิจารณาการโยกย้ายเปลี่ยนแปลง ส่วนครูที่เป็นฆราวาสจะต้องมีคุณสมบัติตามที่โรงเรียนระบุ และผ่านขั้นตอนการคัดเลือกอย่างเป็นระบบของโรงเรียน

ครูที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาในเรื่องความรู้ความสามารถตลอดจนบุคลิกภาพ และจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังได้รับความรัก ความเอาใจใส่ตลอดจนการบำรุงรักษาทั้งด้านขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

นักเรียนของโรงเรียนในคณะภคินีในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษา ส่วนมากจะเป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี และผู้ปกครอง

มีการศึกษา จึงพร้อมที่จะให้การสนับสนุนส่งเสริมบุตรหลานของตนให้เป็นคนมีคุณภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้นักเรียนในยุคนี้ทางโรงเรียนจะต้องจัดมวลประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน นอกเหนือจากวิชาความรู้ในหลักสูตร โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง

ดังนั้นนักเรียนในช่วงนี้ของโรงเรียนในเครือเซนต์ปอลเดอชาร์ตรจะเป็นนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเมตตา มีความรับผิดชอบ รักเพื่อน กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงมีความนอบนอบเชื่อฟังการอบรมสั่งสอนของคณะภคินีและครู ดังเช่นนักเรียนสมัยก่อน ๆ นอกจากนี้ ยังมีนักเรียนที่เป็นชาวไทยภูเขาที่อยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ที่คณะภคินีรับเข้าเรียนในโรงเรียน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ พร้อมให้ที่พักในโรงเรียน

ผู้สำเร็จการศึกษาและเคยเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนในคณะภคินีในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐส่วนมากจะเป็นบุตรหลานของนักธุรกิจและพ่อค้า ในช่วงต้น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากจะจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน ตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมาจะมีผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนของคณะหลายระดับชั้นกล่าวคือมีผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนของคณะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน ซึ่งผู้สำเร็จการศึกษา และศิษย์เก่าทุก ๆ คนจะได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกว่าเป็นเด็กที่มีวินัยในตนเอง มีความรู้ความสามารถโดยเฉพาะด้านภาษา และทักษะการคำนวณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในวิชาชีพของสตรี แต่ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญของผู้สำเร็จการศึกษา และศิษย์เก่าก็คือจะมีความรัก ความผูกพัน ร่วมกัน และมีความกตัญญูกตเวทิตากับคณะภคินี ครู และโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใดก็ตาม

หลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ สมาคมศิษย์ และสมาคมผู้ปกครองและครู ในโรงเรียนของคณะภคินีมีบทบาทในการให้การสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนและการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น โดยสมาคมศิษย์ของแต่ละโรงเรียนได้ร่วมมือร่วมใจกันก่อตั้งสหสมาคมศิษย์เซนต์ปอลเดอชาร์ตรขึ้นเพื่อแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของศิษย์เซนต์ปอลเดอชาร์ตรในอันที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสาธารณกุศลและทำประโยชน์ให้กับสังคมในอีกลักษณะหนึ่ง ส่วนสมาคมผู้ปกครองและครูในช่วงนี้จะมีบทบาทในเรื่องการให้การสนับสนุนโรงเรียนทั้งด้าน

กำลังกาย กำลังสติปัญญา และกำลังทรัพย์ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านวิชาการ จึงนับได้ว่าในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐ การจัดการศึกษาของคณะภคินีจะได้รับความร่วมมือจากทั้ง 2 องค์กรเป็นอย่างดี

ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการศึกษาของคณะภคินีในช่วงหลังการปฏิรูปการศึกษาของรัฐมีปัญหา และอุปสรรคในเรื่องด้านหลักสูตร และนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐที่ไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของสังคมไทย ด้านสภาวะทางเศรษฐกิจในสังคม และครอบครัวทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานของตนเอง การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในบางสาขาวิชา ปัญหาการปรับตัวของบุคลากรที่สูงอายุ ปัญหาจากมลพิษต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนปัญหาในการนำเสนอเรื่องราวหรือข่าวสารของสื่อมวลชน ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดจากผลของความเจริญก้าวหน้า ทางวิทยาการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่สังคมไทยรับเอาเข้ามาโดยไม่มี การกั้นกรอง หรือเตรียมความพร้อมสำหรับรับมือให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

บริบททางการศึกษาที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของคณะภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ต ในช่วงปี พ.ศ. 2521 - 2537 คือบริบททางสังคม บริบททางวัฒนธรรม บริบททางเศรษฐกิจ และบริบททางการเมือง กล่าวคือสภาพทางสังคมเกี่ยวกับสภาพของครอบครัวที่พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้แก่ลูก ครอบครัวที่แตกแยก บริบททางวัฒนธรรมที่รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาพร้อมกับการรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้จริยธรรมและศีลธรรมด้อยลง พื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเกษตรกรรม ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้บริบททางการเมืองที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยที่เอื้อให้นักเรียนมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ทำให้บริบทต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นำส่งผลต่อพัฒนาการของการศึกษาที่จัดโดยคณะภคินีเซนต์ปอล เดอชาร์ต